

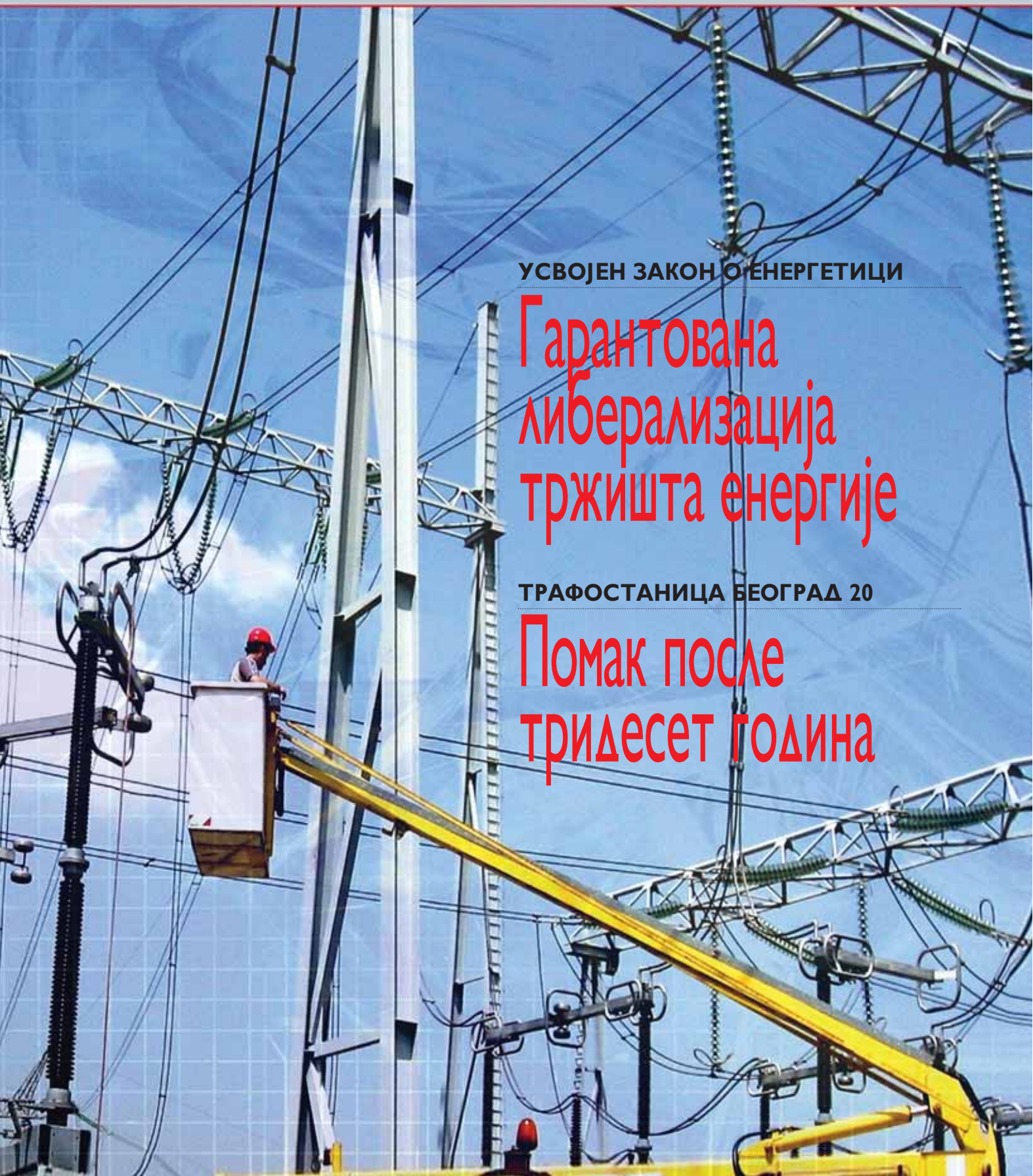
ЛИСТ ЕЛЕКТРОМРЕЖЕ СРБИЈЕ ГОДИНА 6 БРОЈ 50 ЈУЛ – АВГУСТ 2011.

УСВОЈЕН ЗАКОН О ЕНЕРГЕТИЦИ

Гарантована
либерализација
тржишта енергије

ТРАФОСТАНИЦА БЕОГРАД 20

Помак после
тридесет година

ЈП ЕМС – лидер у јавном сектору Србије: успешно и ликвидно пословање

РАДНО И СВЕЧАНО У КРУШЕВЦУ

Одржана 31. седница УО

ЕМС лидер у јавном сектору. - Остварене инвестиције два пута веће него прошле године

У просторијама Погона подручја преносног система Крушевац, 28. јуна одржана је 31. седница Управног одбора. Седница је имала и свечани карактер, будући да је одржана на Дан Предузећа. Тим поводом, присутне су поздравили председник Управног одбора **Видоје Јевремовић** и генерални директор др **Милош Миланковић**.

Др Миланковић је истакао да је ЈП ЕМС успехом, ликвидношћу и стручношћу запослених изборило за лидерску позицију у јавном сектору Србије. Он је додао да успех припада запосленима, који треба да су поносни на своја достигнућа и допринос који несебично дају Електромрежи Србије. Генерални директор је рекао, осврћући се на успешно санирање хаварија насталих услед временских непогода, да се ЈП ЕМС, као најбоља фирма истиче како у нормалним, тако и у ванредним околностима.

Извршни директор за ЕФП, **Јован Ђиминовић**, известио је чланове УО о извештајима ревизије у вези кредита IDA и EBRD. Такође, он је представио

и извештај о оствареним инвестицијама за период јануар-мај 2011. године. У овом периоду, од укупно планираних инвестиција за 2011. годину (7.666 мил. динара), плаћено је 920 мил. динара без ПДВ (са ПДВ 1.077 мил. динара) што чини 12 процената укупно планираних инвестиција за 2011. Према књиговодственим подацима, остварене инвестиције ЈП ЕМС у 2011. години износе 1.414 милиона динара, што је 18,5 посто укупно планираних инвестиција за 2011, односно 26 процената у односу на планирана сопствена средства за инвестиције (5.352 мил. динара). Остварене инвестиције у првих пет месеци 2011. су два пута веће од остварених инвестиција у одговарајућем периоду прошле године, а утрошена средства су 30 процената већа од средстава утрошених лане. Највећи део средстава утрошен је за набавку шест трансформатора и за радове у току. Ђиминовић је истакао да је, у циљу остваривања плана инвестиција за ову годину, потребно наставити тренд убрзане реализације инвестиција.

На дневном реду је било и доношење одлуке о размени права коришћења на непокретностима и преносу права коришћења непокретности између ЈП ЕМС и ПД „Електровојводина“ Д.О.О. Нови Сад. Известилац је била **Марина Вуковић-Зечевић**, руководилац Центра за правне послове ЈП ЕМС, која је члановима УО представила одредбе уговора, који је повољан за Предузеће и којим ће се постићи концентрисано и ефикасно функционисање два одвојена правна субјекта.

Управни одбор је усвојио и Статут о изменама и допунама Статута ЈП ЕМС, којим се, по препоруци Министарства одбране, утврђују мере за унапређење припрема за одбрану Предузећа и прописују се надлежности органа.

Такође, донете су и одлуке које се односе на Погон Београд, а тичу се отуђења отпада и ВН опреме, умањења садашње вредности и расхода и искњижењу основних средстава. Известиоци су били **Илија Цвијетић**, директор Погона преноса Београд и **Ненад Луцић**, представник Службе рачуноводства.

Солидарност запослених у ЈП ЕМС исказана је и доношењем одлуке о одобравању новчане помоћи радници ЈП ЕМС за санацију штете на породичној стамбеној кући. Захтев је образложио председник Синдиката ЕМС **Милован Андрић**.

М. В. – М. Б.

Гарантована либерализација тржишта енергије

Новим Законом повећава се сигурност снабдевања, поједностављују процедуре за спровођење инвестиција, омогућава повећање енергетске ефикасности и раст инвестиција у обновљиве изворе енергије, а Агенција за енергетику ће одређивати цене струје и гаса уместо Владе Србије

Посланици Скупштине Србије усвојили су Закон о енергетици, који је припреман претходне три године и који би требало да либерализује све сегменте енергетског тржишта у Србији. Његовим усвајањем испуњен је још један од услова на путу Србије ка Европској унији.

„Угрожени купац“

Новим Законом уведен је и појам енергетски угрожени купац, који ће имати посебну заштиту, односно право на испоруку одређене количине струје и гаса и другачије критеријуме за искључење, имајући у виду његов социјални и здравствени статус.

Новим Законом јача улога Агенције за енергетику Србије (АЕПС), која ће одређивати цене струје и гаса уместо Владе Србије.

Предвиђено је постепено отварање тржишта електричне енергије и од 1. јануара 2013. право на јавно снабдевање имаће само потрошачи прикључени на дистрибутивну мрежу, а од 1. јануара 2015. године

снабдевача струјом бираће и домаћинстава и мали купци.

Новим Законом подстичу се инвестиције у обновљиве изворе енергије, јер ће процедура за улагање и увођење повлашћених произвођача енергије из биомасе, воде, ветра, соларне и геотермалне енергије бити поједностављена.

Уводи се и привремени статус повлашћеног произвођача струје из енергије ве-

тра и сунца у трајању три године уз могућност продужења још годину. Услови за стицање тог привременог статуса су енергетска и грађевинска дозвола и банкарске гаранције у износу два одсто вредности пројекта. Новац за откуп струје од повлашћеног произвођача обезбеђиваће крајњи купци плаћањем посебне накнаде за подстицај, која се посебно исказује и плаћа уз рачун за струју.

Према Закону о енергетици, у Србији ће бити уведено и отворено тржиште електричне енергије, односно берза, као и билатерално тржиште и балансно тржиште енергије.

С. Е.

Оператерима дозвољен приступ електромережи

У оквиру хармонизације за европским законодавством уводи се и право приступа гасоводима и електромережи за заинтересоване оператере, уз изузетке.

Предвиђено је да се енергетске дозволе издају са роком важења од три године уместо две године као што је до сада било. Енергетске лиценце важиће 10 година, осим за произвођаче струје и топлотне енергије којима ће лиценце важити 30 година.

Прописане казне

За непоштовање одредби Закона, привредне преступе и прекршаје предвиђене су казне 500.000 до три милиона динара за енергетске компаније и друга предузећа. Казне за одговоре у предузећима за привредне преступе биће од 100.000 до 200.000 динара.

Прекршајне казне за предузетнике биће од 5.000 до 500.000 динара, а за грађане од 500 до 50.000 динара, а међу прекршајима су и онемогућавање приступа мерним уређајима и неодржавање инсталација.

УЧВРШТИВАЊЕ САРАДЊЕ ЈП EMC И TRANSELECTRICA SA

Наставак досадашње билатералне сарадње

Др Милош Миланковић, Хориа Хахаиану, Флорин Чиобатару, Милош Младеновић

У просторијама Пословне зграде Електромереже Србије 20. јула 2011. године одржан је састанак представника Јавног предузећа Електромережа Ср-

бије и румунског оператора преносног система Translectrica SA.

Састанку су присуствовали др Милош Миланковић, генерални директор ЈП EMC и Милош Мла-

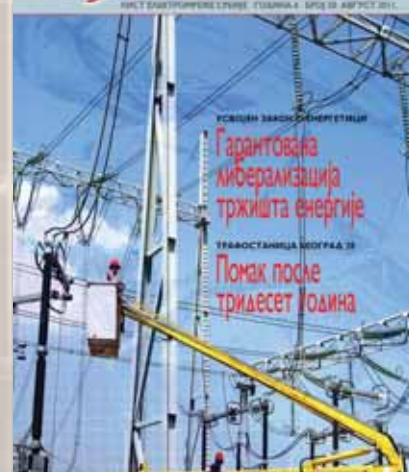
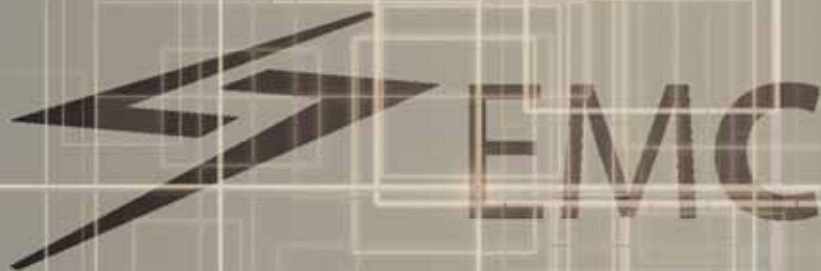
деновић, извршни директор за управљање и тржиште, док су делегацију CN Translectrica представљали Horia Hahaianu, генерални директор и Florin Ciobotaru, саветник генералног директора. Састанак је наставак претходно одржаних разговора у Букурешту и Београду. Овом приликом наглашена је важност доказано добрих односа наше две компаније и стављен је акценат на даље унапређење, како билатералних односа, тако и односа између оператора преносног система у региону. Разматрани су, такође, и сви аспекти пројекта изградње нове интерконеције између Србије и Румуније, тј. новог интерконеktivног далековода од Панчева до Решице у Румунији. ЈП EMC је потврдио високи приоритет пројекта и представио до сада спроведене активности, док је од стране CN Translectrica наглашено да је овај пројекат дигнут на ниво

првог приоритета, као и да ће се у наредном периоду убрзати активности на његовој имплементацији. Као заједнички, врло захтеван, али и реалан циљ за завршетак пројекта и стављање далековода у погон је дефинисана 2015. година.

Представљене су, такође, и активности на успостављању заједничких билатералних аукција прекоричног капацитета између Србије и Румуније те договорено да се активности и на том послу интензивирају са циљем да се све неопходне припремне активности заврше најкасније до последњег квартала 2011. године, како би се са пуном имплементацијом кренуло у 2012. години.

На крају је договорено да се овакви састанци на највишем нивоу уведу у редовну праксу, као и да се прошире на представнике мађарског и бугарског оператора преносног система, са циљем побољшања сигурности рада електроенергетских система у региону југоисточне Европе и успостављања ефикасног и ликвидног регионалног тржишта електричне енергије.

М. Вукас- С. Станковић

АЛЕКСИНАЦ - ДАЛЕКОВОДНА ХАВАРИЈА

Олујни ветар оборио стубове

страница 6

ТРАФОСТАНИЦА БЕОГРАД 20

Помак после тридесет година

страница 7

ОБУКА ИНЖЕЊЕРА ПРИПРАВНИКА ИЗ ДИРЕКЦИЈЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ

„Звук машина не може заменити ниједан рачунар“

страница 8

РЕГУЛАТОРНИ ОДБОР ЕНЕРГЕТСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Механизам за надзор прекограничних капацитета у ЈИЕ

страница 12

СНИМАЊЕ ФИЛМА О РЕКОНСТРУКЦИЈИ ТС НОВИ САД 3

Реконструкција највеће ТС у Војводини

страница 13

ТРЖИШТЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Резултати месечних аукција за јул 2011. године

странице 14-16

Мр МИЛАН МРАОВИЋ, ИНЖЕЊЕР У СЛУЖБИ АУТОМАТИКЕ, ПОГОН НОВИ САД

Добра сарадња са колегама - кључ успеха

страница 17

ИНТЕРВЈУ: Мр НЕНАД ШИЈАКОВИЋ

ЕМС лидер Групе за регионалне мрежне студије

страница 18

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

Основан Ресор за информисање

странице 22-25

САВЕТИ ИЗ ЕМС-ОВЕ АМБУЛАНТЕ

Опрез у природи - крпељи владају

страница 27

издаје ЈП ЕМС
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.rs

генерални директор:
др Милош Миланковић

главни и одговорни уредник:
Предраг Батинић

редакција:
Мирослав Вукас
Милдан Вујичић
Александар Опачић
Сања Екер
Милош Богичевић
Срђан Станковић

телефон:
(011) 3243 081

припрема и штампа:
ПЛАНЕТА ПРИНТ

predrag.batinic@ems.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658 (497.11) (085.3)

ЕМС: Електромрежа Србије: лист
Електромреже Србије / главни уредник
Предраг Батинић. – Год. 1, бр. 1 (септембар 2005) -
- Београд (Кнеза Милоша 11): ЈП ЕМС
2005 – (Београд: МСТ „Гајић“). - 30 cm
Месечно. - Наставак публикације
Електроисток

ISSN 1452 - 3817 = ЕМС.
Електромрежа Србије

COBISS.SR - ID 128361740

Примена нове Уредбе о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима била је тема округлог стола, који су у Привредној комори Београда, организовали “Удружење грађевинарства и комуналне делатности” и Удружење “Координатори БЗНР”. Скупу су, поред осталих, присуствовали и запослени из Погона, Центара и Служби ЈП “Електромрежа Србије”.

Уредба је ступила на снагу 1. јула 2011. године и њеном применом се прописују минимални услови које је неопходно испунити, како би се могле применити превентивне мере безбедности и здравља на раду.

Ове услове, према Уредби, морају испуњавати инвеститор, односно заступник инвеститора за реализацију пројекта, потом координатор за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта и координатор код извођења грађевинских радова, затим послодавац и друга лица. Уредба не прописује стандарде који нису обавезујући.

На скупу је наглашено да је донета управо Уредба, а не неки други подзаконски акт (Правилник), јер је једино њоме могуће запрети казном, што Правилником не би било могуће.

Када је у питању област безбедности и здравља на раду, према Уредби, обавеза инвеститора, односно заступника инвеститора, је да одреди координатора израде пројекта и координатора извођења радова, с тим да се те обавезе не односе на објекте до 300м² и на објекте ниже од 3м, речено је на округлом столу.

Осим тога, инвеститор или заступник инвеститора има обавезу да пре почетка радова изради План превентивних мера и попуни Пријаву градилишта надлежној инспекцији најкасније 15 дана пре почетка рада и Пријаву радова, најкасније осам дана пре почетка изградње. Координатор прописује превентивне мере безбедности на конкретном градилишту, као и за ак-

ОКРУГЛИ СТО - ПРИМЕНА НОВИХ ПРОПИСА У ОБЛАСТИ ПРОЈЕКТОВАЊА И ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТАТА

Ригорозније мере - већа заштита безбедности на раду

Нова Уредба о безбедности и здравља на раду ступила је на снагу 1. јула 2011. године. - Једна од новина која је уведена јесте та што ће код израде пројекта и код извођења грађевинских радова постојати координатори, задужени за безбедност на раду

тивности у околини градилишта, на пример довоз материјала, и те мере се односе на сва лица која ступе на градилиште, од инвеститора, планера, извођача, испоручилаца грађевинског материјала и других.

На обавезе и одговорности послодавца и других лица на градилишту ни у ком случају не могу утицати послови координатора код израде пројекта и координатора код изградње објекта.

Објашњавајући које су то обавезе координатора које прописује нова Уредба и шта ће то значити у пракси, **Нада Слијепчевић**, главни инжењер у Служби за техничку координацију Погона Нови Сад наводи да би додатни вид грађевинске делатности биле услуге заступања Инвеститора у смислу одредби Уредбе о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима, давање стручних мишљења, савета, консултација, публикација стручне литературе и слично.

- Инвеститори могу ангажовати координаторе чланове Удружења директно у контакту са њима или посредно преко Удружења. У случају ангажовања преко Удружења, као прав-

Интерне обуке у EMC-у

Планирано је да до краја ове године ЈП EMC организује сет интерних обука из области безбедности и заштите на раду и то у оквиру ТЕМПУС пројекта, у сарадњи са Високом техничком школом струковних студија у Новом Саду.

ног лица, није нужно директно запошљавање координатора као физичког лица на страни инвеститора. У оба случаја Инвеститор својим решењем именује изабраног координатора, а уговор склапа са Удружењем или координатором или фирмом координатора, ако је поседује (правно лице или предузетник) - каже **Нада Слијепчевић**.

У пракси, речено је на скупу, најчешћи проблеми могли би се јавити због мешања надлежности лица за безбедност и здравље на раду и координатора, и стога би строго требало водити рачуна да се њихови послови раздвоје, како не би долазило до преплитања.

С. Екер

АЛЕКСИНАЦ - ДАЛЕКОВОДНА ХАВАРИЈА

Олујни ветар оборио стубове

Велика пожртвованост монтерских екипа - Алексинац и околина добили електричну енергију у рекордном року. - Високи државни функционери боравили у Алексинцу

Незапамћено невреме крајем јуна погодило је поједине делове Србије, а посебно подручје Алексинца. Наиме, јак олујни ветар и град, какав не памте ни најстарији житељи тог краја, уништили су усеве, док су поједини објекти остали потпуно или делимично без кровова. У тој елементарној непогоди оштећена су и два 110-киловолтна високонапонска далеководна која нападају Алексинац електричном енергијом - један из правца Ниша, други из правца Крушевца. У атару села Моравац на оба далеководна оштећено је 10 стубова, од којих је осам срушено. На свакој траси оборена су по четири стуба.

У ноћним часовима интервенисала је Далеководна екипа Погона Крушевац. Ангажована је и Енергомонтажа, затим ПД Југоисток из Ниша и локална дистрибуција из Алексинца. Одмах је почела санација хаварије. Готово све време послове је пратио тадашњи директор Погона Крушевац **Небојша Петровић**, који је сада извршни директор за пренос електричне електричне енергије. Ту су били и **Драгољуб Здравковић**, директор ПД Југоисток из Ниша и **Саша Ђорђевић**, директор дистрибуције у Алексинцу. Одлучено да се хаварија санира по фазама. У првој фази одлучено је да се

конзум напоји 110-киловолтном трасом из правца Ниша. У наредне две фазе санирала би се далеководна траса према Крушевцу.

Пошто су далеководи паралелни и налазе се недалеко један од другог, демонтрани су неоштећени стубови са трасе према Крушевцу, који су постављени на место оштећених у смеру ка Нишу. У тим фазама радова поручене су и конструкције нових стубова за поменуте две трасе.

Јунска хаварија по обиму и тежини је највећа, која се догодила после НА-

ТО удара по преносном систему, односно, прва после седамнаестих година када су услед снега и леда пали стубови на далеководној траси од Ђердапа до Бора.

Сагледавајући ситуацију, Алексинац су 27. јуна посетили **Ивица Дачић**, подпредседник Владе Републике Србије и министар унутрашњих послова, као и **Предраг Марић**, начелник Сектора за ванредне ситуације МУП Србије, **др Петар Шкундрић**, саветник у Министарству за инфраструктуру и енергетику, **Душан Мракић**, државни секретар за енергетику. Они су, с председником општине Алексинац **Иваном Димићем**, одржали састанак, којем су присуствовали **Небојша Петровић** (ЈП ЕМС) и **Драгољуб Здравковић** (ПД Југоисток). Петровић и Здравковић присуствовали су и Ванредној седници СО Алексинац.

Закључено је да хаварију изазвало страшно невреме - олујни ветар, чији су удари били снажнији чак и од планиране отпорности далеководна у Алексинцу, као и да ће Влада Републике Србије финансијски помоћи свим општинама које је погодила елементарна непогода. Предвиђено је било да Алексинац добије електричну енергију што пре, а најкасније 28. јуна до 16.30 часова, на чему је посебно инсистирао министар Дачић. Захваљујући монтерима из Погона Крушевац и Енергомонтаже и њиховој стручности, искуству и пожртвованости, истог дана, 27. јуна у 21.30 часова, Алексинац и околна насеља добили су електричну енергију из правца Ниша. Остали радови настављени су наредних дана и у јулу. Генерални директор ЈП ЕМС др **Милош Миланковић** и председник Управног одбора ЈП ЕМС **Виоје Јевремовић** обишли су 28. јуна екипе које санарају хаварију.

М. Вукас

За сигурније снабдевање електричном енергијом

ТРАФОСТАНИЦА БЕОГРАД 20

Помак после тридесет година

Завршена је прва фаза прве етапе изградње трафостанице Београд 20, за коју је пројекат израдио ПД „Електроисток-Пројектни биро“ д.о.о, а радове изводио ПД „Електроисток Изградња“ д.о.о.

У првој фази завршени су сви предвиђени грађевински радови, што је подразумевало нивелацију терена трафостанице, асфалтирање унутрашњих саобраћајница, постављање 8 релејних кућица, изградњу три темеља за енергетске трансформаторе. Осим тога, изграђена је и уљна јама за сва три трансформатора, подигнуте спољна и унутрашња ограда, избетониран плато за смештај опреме и ископани кабловски канали – каже **Рајко Гверић**, главни инжењер у Центру за инвестиције, који је и надзорни орган и члан Комисије.

У току је уговарање друге фазе прве етапе изградње, која би, према плану, требало да почне 1. августа ове године. Тада ће бити монтирана апаратна и портална конструкција, високонапонска опрема, која је већ обезбеђена. У другој фази биће монтирана и два енергетска трансформатора 400/110 kV, 300 MVA, који би требало да буду допремљени крајем септембра ове године. Друга фаза прве етапе планирано је да буде завршена до краја 2012. године.

ЈП „Електромрежа Србије“ организовала је, од 27. јула ове године и физичко обезбеђење читавог објекта трафостанице Београд 20, а ради њиховог ефикаснијег рада, трафостаница ће потпуно бити осветљена. Председник Комисије за пријем прве фазе радова на изградњи ТС Београд 20 био је **мр Чедомир Поноћко** из Погона Техника, а испред извођача радова **Бранислав Срдић**.

Због те Трансформаторске станице у претходних тридесетак година било је више “перипетија”. Одустало се од прве предвиђене локације на Звездари, те је трансформаторска станица измештена на нову локацију у Миријеву, урађен је нови пројекат и обезбеђена финансијска средства. Тада долази до протеста дела грађана тог београдског насеља, који су више били политички изманипулисани и нису разумели да се нови објекат гради по свим међународним техничким и еколошким стандардима. Осим тога нису схватили ни значај објекта, иако су у више наврата представници тадашњег ЈП Електроисто-

ка, а касније и ЈП ЕМС покушали, на више састанака са грађанима Миријева, представницима општинских власти и Града Београда, да објасне улогу те Трафостанице и њен значај за све потрошаче у граду.

Реализацијом целокупног пројекта и пуштањем у рад тог електроенергетског постројења решиће се напајање електричном енергијом централних градских општина које се налазе на десној обали Дунава, са приближно 300 хиљада становника. Дакле, добиће се сигурније, поузданије и квалитетније снабдевање електричном енергијом у Београду.

ТС Београд 20 биће повезана са ТС Београд 8 у Лештанима и ТС Београд 1 на Карабурми високонапонским далеководима 400 и 110 киловолти. Према перспективном плану развоја преносне мреже, планирана је, у блиској будућности, и њена далеководна високонапонска веза са ТС Панчево 2.

Тренутно се, поред актуелних радова на самој локацији, а која је за око 600 метара дислоцирана од претходно планиране, реализују пројекти на решавању земљишних односа и то за приступни пут и за стубна места за планирану нову далеководну трасу од Лештана до Миријева.

С.Екер – М.Вукас

„Звук машина не може заменити ниједан рачунар“

Стручно-радна посета најзначајнијим електроенергетским објектима у Србији омогућила је инжењерима приправницима да виде колика је заправо његова сложеност. До тада, једина слика о електроенергетском систему била је она коју су посматрали на рачунарима, где је све, како кажу, изгледало безначајно и минијатурно.

Погони ЈП „Електропрежа Србије“, у сарадњи са привредним друштвима ЈП „Електропривреде Србије“ организовали су у јуну стручно-радну посету, у оквиру обуке приправника, електроинжењера.

То је прва стручно-радна посета те врсте у ЈП ЕМС, чији је циљ био да се млади електроинжењери, одааском у најзначајније електроенергетске објекте у Србији, на лицу места упознају са његовим начином функционисања. С обзиром на то да је већина приправника, углавном ангажована на пословима подршке Националног диспечерског центра (НДЦ) и само су теоријски били упознати са електроенергетским системом, ово је била прилика да га много боље упознају и такорећи, на прави начин „осете“.

Овом екскурзијом наша искуства и досадашња знања попримила су нову димензију, јер је наш рад базиран на управљању електроенергетским системом, које се своди на рад у канцеларији, испред мноштва рачунара, где су сви елементи система приказани шемама и бројкама. Сада смо те елементе видели на делу и били у прилици да осетимо како они у стварности раде, – каже **Иван Влајић**, из Дирекције за управљање.

За његовог колегу **Владицу Николића** стручно-радна посета електроенергетским објектима, била је драгоценост искуство, које ће му итекако користити у будућем раду.

Једно је када преко монитора констатујете да је на мрежу везана машина, а друго је када уживо видите како се та машина везује, када осетите ту огромну снагу и чујете звук

машина када се пусе у рад. На рачунару то све делује безначајно и минијатурно, а када видите димензије тих елемената, осетите колика је величина и сложеност једног електроенергетског система којим управљате, – каже **Николић**.

Млади инжењери, током стручно-радне посете, преваљали су више од 1.500 километара пута, од границе са Румунијом, Бугарском до границе са Босном и Херцеговином, посећујући хидроелектране и трафостанице. Један од њих био је и **Срђан Младеновић**, такође из Дирекције за управљање. Према његовим речима, изузетно је битно то што су упознали много колега, са којима су до тада разговарали само телефоном.

Били смо у прилици да чујемо изузетно квалитетне презентације наших домаћина у свим постројењима у којима смо били, као и све проблеме које имају у раду, нарочито проблеме који се јављају у операцијама у којима учествује и НДЦ. Верујемо да смо на тај начин квалитет сарадње, која је до сада била изузетно добра, подигли на још виши ниво, – каже **Младеновић**.

Његов колега из Дирекције **Милан Стојановић** каже да му је посета најважнијим објектима у електроенергетском систему Србије пружила једну комплетну слику о начину функционисања нашег електроенергетског система као целине.

Упознали смо се са начином експлоатације ових објеката, али и са колегама који у њима раде и то ће нам, уз знање које смо стекли у Дирекцији за управљање, бити од велике користи у будућем раду, – напомиње **Стојановић**.

Као обучени водичи за будуће генерације приправника у ЈП ЕМС, **Горан Лисичић**, диспечер-техничар из Регионалног диспечерског центра (РДЦ) Крушевац, потом **Милован Андрић**, председник Синдиката ЕМС-а и **Владимир Крнајски**, водећи дипломирани инжењер, из Погона Нови Сад, били су на челу ове својеврсне „екскурзије“, како су је незванично назвали.

Да такав назив можда и најбоље описује карактер ових посета, потврђује списак места у којима је ова група запослених боравила у свега пет дана јуна. Од ЕМС-ових објеката посетили су регионалне диспечерске центре Крушевац и Нови Сад, разводно постројење Ђердап, потом трафостанице Ниш 2, Крушевац 1, Бајина Башта, Сремска Митровица 2, Нови Сад 3, Обреновац и далеководно упориште ПБА22 у Бајиној Башти.

Од ЕПС-ових објеката посетили су хидроелектране Ђердап 1 и 2, Гамзиград, Вучје, Врла 1, Ђетина, Бајина Башта (ХЕ и РХЕ), термоелектрану Никола Тесла А, пумпно акумулационо постројење Лисина, акумулационо језеро Заовине, дистрибутивне трафостанице Обилић и Славија и дистрибутивне диспечерске центре Нови Сад и Београд.

На сва ова места, како наглашавају, не би стигли да колега, возач, **Михајло Савић**, није беспрекорно обављао свој посао, имао разумевања за све њих и безбедно их довезао на сваку локацију.

Михајло је у сваком погледу „носио“ читаву екскурзију, – сложни су сви у овој оцени.

Напомињу да су у свим објектима дочекали са великим гостопримством, а да су се домаћини трудили да им покажу и упознају са најважнијим сегментима пословања. Због тога, веома су захвални свим колегама, али исто тако и **Драгославу Перићу**, саветнику генералног директора и комплетном пословодству ЈП ЕМС, које им је помогло у организацији стручно-радне посете.

Сања Екер

Добру праксу треба наставити

За колеге које су тек завршили факултет и чија су знања о енергетици, до дипломирања, била углавном теоријска, овакав вид обуке од изузетне је важности, не само за њих саме, већ и целу фирму, оцењују приправници.

Моје мишљење је да су овакве стручно-радне посете незамењив део у развоју једног младог инжењера. Оне му помажу да на један свеобухватан и занимљив начин сгледа комплексност једног комплетног електроенергетског система – каже **Иван Влајић**.

Владан Николић додаје да би добру праксу требало наставити и у будућности.

Напоменуо бих, такође, да сваки објекат који смо посетили у склопу ове екскурзије у којој смо схватањима сада има неку потпуно нову димензију. Моја је препорука да би свакако са овом праксом требало наставити и у будућности – закључио је **Владан Николић**.

Прва реконструкција од 1959. године

Радови на реконструкцији Трансформаторске станице 220/110 киловолти Београд 3 у пуном су јеку. Тренутно се ради прва фаза грађевинских радова на поменутом постројењу. Активности су започете петог априла, а ако све буде текло према предвиђеној динамици тај процес би требало да се заврши до 31. августа, а најкасније почетком септембра.

За сада је завршен нови кабловски канал 220 киловолти, реновиран је торањ, односно хангар, завршено је осам релејних кућица, очишћени су и одводни кана-

ли. Ради се на учвршћивању и замени спољне и унутрашње заштитне ограде. На командној згради урађена је нова фасада и делимично је замењена столарија на прозорима. У унутрашњем делу зграде реновира се пословни простор и постављају се нове инсталације. У наредним фазама електро-радова командна сала попримиће савремен компјутеризовани излед и доћи ће до замене садашње комплетне командне плоче због чега ће у тој фази бити неопходна планска искључења. Радове изводи ПД Електроисток - Изградња д.о.о, док је пројекат рекон-

струкције урадио ПД Електроисток – Пројектни биро д.о.о. Пошто се реконструкција обавља у више фаза, надзор над целокупним процесом поверен је **Игору Буљаревићу, Срђану Столици и Срђану Чинку** у име извођача радова, а у име инвеститора ЈП ЕМС **Верици Шеховић и Ненаду Грковићу** из Центра за инвестиције.

Ово је прва трансформаторска станица на 220 киловолти изграђена 1959. године, у погону је од 22. јануара 1960. године. Тада је далеководом 220 била везана са ХЕ Бистрица и радила као провизоријум. Пошто се тог датума први пут примењује употреба 220 киловолтног напона на преносном нивоу у Србији и бившој СФРЈ, објекат носи име по великану Николи Тесли, коме је у част постављена и биста недалеко од улаза у командну зграду. Једини је објекат који има и мали отворени базен у свом. У јеку НАТО кампање 1999. године у више наврата бомбардована је пројектилама са високо проводним влакнима, а потом и разорним бомбама и тада је претрпела значајна оштећења. Уколико се изузме санација оштећења 1999. године, ова реконструкција представља први значајан пројекат на том постројењу које је веома битно за напајање Београда електричном енергијом.

М. Вукас – М. Богићевић

ТС ОБРЕНОВАЦ

Испитани трафо поново у погону

У склопу реконструктивних радова на 400-киловолтној Трансформаторској станици Обреновац, 01. августа пуштен је поново у погон енергетски трансформатор инсталисане снаге 400 мегаволтампера. У склопу реконструктивних радова на поменутом објекту планом је била предвиђена дефектажа и испитивање тог трансформатора. Предвиђене активности обавили су запослени у Погону Техника задужени за одржавање трансформатора, а предвођени **мр Јованом Јовићем**.

Надзор над целокупним реконструктивним радовима постројења поверен је Центру за инвестиције, одно-

сно, **Рајку Гверићу и Жарку Мачужићу**. У претходном периоду, до 29. јула, завршена је замена високонапонске опреме у трафо-пољима 400/220 киловолти. За следећу фазу радова у августу планирани су послови на 220-киловолтним далеководним пољима због чега ће се тражити неопходна искључења уз сарадњу са Дирекцијом за управљање ЈП ЕМС.

Целокупан пројекат реконструкције постројења урадио је ПД Електроисток - Пројектни биро д.о.о. док радове изводи ПД Електроисток - Изградња д.о.о.

М. Вукас

Прича о Михајлу Пупину

Боравећи недавно у Идвору, родном месту Михајла И. Пупина, а поводом презентације ЈП EMC у Летњем кампу за надарене ученике из Србије, имали смо прилику да се упознамо са неким мање познатим детаљима из живота светски познатог научника **Михајла Пупина**. Према казивању **Драгише Матића**, временског пензионисаног идворског учитеља који је дуги низ година проучавао живот и дело славног научника потврђујемо биографске, иначе већ познате податке да је Пупин рођен 9. октобра 1854. године као девето по реду дете и једино мушко које је преживело од оца **Косте** и мајке **Олимпије**.

Школовао се у Идвору, Панчеву, Кембриџу, Берлину, а академско образовање стекао на Колумбија Универзитету у Њујорку. Докторско звање стиче на Универзитету у Берлину, а 1889. године поново се враћа се у Америку на Колумбија универзитет где ради као професор математике и физике.

Према казивању учитеља Матића, Пупин је стекао 20 доктората, од чега је 11 почасних (живео 82 године). Имао је 24 регистрована патента из области електротехнике, посебно из телефоније. Године 1896. године открио је секундарну рендгенску радијацију. За аутобиографско дело "Од пашњака до научењака" објављено 1923. године добио је престижну Пулицерову награду.

Осим редовног професорског и научног рада, Пупин је у периоду од 1910. до 1930. године објавио више стотина новинских чланака у престижном листу

Њујорк Тајмс. Текстови су били из разних области, од математике, физике, филозофије... Имао је библиотеку са више од две хиљаде и 500 књига на више светских језика из различитих техничких и хуманистичких области, а најмање из белетристике. Још од раног детињства и пре поласка у школу интересовао се за појаве муња, грмљавине и њиховог настанка. По завршетку школовања у Идвору прелази у Панчево где се школује до шестог разреда у немачкој гимназији и на немачком језику. Првих шест разреда завршава са одличним успехом. Међутим, казује Матић, он је због свог великог осећаја српства и Светосавља, буђењем националне свести међу Србима у поробљеним земљама од стране Турске и Аустро-Угарске, на једним демонстрацијама згазио аустро-угарску заставу. Због тога му је 1872. године, у тадашњем Бечкерек у одлуком суда забрањено школовање. Непосредно потом прелази у Праг како би покушао наставити прекинуто школовање. И тамо се ношен својим националним идеалима прикључује групи напредних студената махом Чеха и Словака са идеалима о стварању националне словенске државе. То примећује његова мајка Олимпија која му саветује да пређе у Америку. Он је и послушао. Распродавши сву своју студентску имовину преко луке Хамбург са свега пет центи стиже у САД.

Тамо се зближава са једном младом дамом, чије име до краја живота није об-

знано, а звао је "Моја добра вила". Две године на ранчу њеног оца изучава енглески језик, а који је успешно и савладао, паралелно радећи и најтеже физичке послове. Постигавши углед и славу он свој Идвор није заборавио. Често је писао ондашњем проти цркве Ваведење свете Богородице која је подигнута приближно 1804. године и у којој је и сам крштен, распитујући се за своје Идворане, а посебно за липе које је он наредио да се посаде и одржавају. Писмо датира из 1929. године. Он у писму наводи да идворани могу бити богати: имају добру климу, земљу и здраву вољу за радом. Црква се данас налази у комплексу Народног дома Михајло И. Пупин, који је по његовом пројекту изграђен и финансиран, а свечано отворен 8. октобра 1935. године. Бисту која се налази изнад улазних врата исте године израдио је вајар **Иван Мештровић**. Унутрашњи зид Свечане сале Дома са ликом М. Пупина осликао је **Зоран Павловић**, а Пупинов споменик на постаменту у природној величини и у бронзи подигнут је 1975. године на 125-у годишњицу од рођења славног Идворца. Аутор је **Зоран Зарин**. У склопу комплекса налази се спомен чесма и неколико споменика палим идворанима у току НОБ.

Непосредно после тога, 1979. године отворен је и Пупинов музеј у којем су изложени његови проналасци, преписка, научна остварења. Пупин није донирао само поменути Дом и цркву у Идвору, са

Идворски записи – родна кућа М. Пупина

30 тадашњих динара донирао је и изградњу Павиљона Цвијета Зузорић у Београду, а приповедач каже да је то учинио у два наврата. О којој се суми ради може се замислити ако се зна, да је радничка дневница тада била око пола динара.

Недалеко од комплекса Пупин налази се његова родна кућа, са четири просторије, опремљене са аутентичним намештајем и покућством из оног периода. У двооришту ђерам. Данас је под заштитом Државе. Према народном веровању да би се спречило умирање новорођене деце у Банату је некад био обичај да се новорођено дете из собе која се налази до шора кроз прозор изнесе, а прихвати га први случајни пролазник. Када су изнели малог Михајла наишао је чобанин, који га је прихватио, каже предање. Вероватно је зато и настало аутобиографско дело за које је добио престижну награду.

Пупин је, према Матићу, у Србију долазио седам пута, а поједини извори трврде да је родну груду посетио четири пута.

Био је ожењен енглескињом **Саром**. Венчао се по традиционалним православним обичајима. Имао је једну ћерку по имену **Варвара**. Са њом је Драгиша Матић покушао ступити у контакт далеке 1960. године званично преко америчке амбасаде у Београду. Међутим, добио је одговор да преминула 1959. године.

Са **Теслом** се није посебно дружио, али било је неколико сусрета и размене научних искустава. Једном приликом после Пупиновог предавања на Колумбија универзитету, пришао му је **Никола Тесла**, честитао на бриљантном часу из личну констатацију да је и он сам уверен да је у својим научним истраживањима и промишљањима потпуно у праву.

Својевремено су Идвор посећивали разни гости, па и многи амбасадори. Међу њима је био и амерички **Лоренс Иглбергер**. Дошавши под строгом пратњом, домишљате лале дале су му да проба врућ идворски леб. Прво се снебивао, а потом пробао. Одушевљен укусом и топлотом, констатовао је, да има пекару у Њујорку у којој се пече такав хлеб, за кратко време био би међу најбогатим Американцима. Наравно да су му довиљиви Идворци други хлеб упаковали за понети. Многи су својатали М. Пупина посебно Македонци. Међутим, постоје трагови који кажу да његови корени, односно преци, потичу са севера Албаније, из околине Скадра. А он је често истицао своје Светосавље и српске корене. Чули смо те детаље од Драгише Матића. Рекао нам је и да му је жеља да за живота у Идвору оснује Меморијални центар Михајло И. Пупин, а зато ће му бити потребна подршка шире друштвене и локалне заједнице.

М. Вукас

ПРЕЗЕНТАЦИЈА У ИДВОРУ

Представљен SCADA систем

Велико интересовање будућих програмера учесника Кампа у Идвору

Презентацију на тему SCADA системи у ЈП ЕМС одржао 26. јула **мр Јован Јовић** и представници Погона Техника у Свечаној сали Народне куће Михајла И. Пупина у Идвору, за полазнике Летњег кампа надарених ученика из Србије, који су одабрали усавршавање у области програмерских програма у електротехници.

Том приликом он их је укратко упознао са улогом и значајем ЈП ЕМС, а посебно о примени поменутог система и његовом значају у целокупном управљачком технолошком процесу када су у питању објекти ЈП ЕМС. Презентација се састојала из два дела, дакле теоријског и практичног. У практичном делу представници Института Михаило Пупин из Београда, Сименса, као и из ЈП ЕМС приказали су функционисање SCADA система на једном од генератора са ХЕ Ђердап I, односно објекта

та ЈП ЕМС. Посебно су поменули програме, софтвере и предности овог технолошког система који се примењује у савременим електроенергетским комуникацијским процесима, што је и највише интересовало учеснике кампа.

Презентацији је присуствовало, према речима **мр Драгољуба Цуцића**, директора Регионалног центра за таленте из Панчева, 19 младих талентованих програмера из Панчева, Вршца, Шида, Крушевца који у Кампу бораве по седам дана у летњем периоду. Поред њих у Кампу су на едукацији су и еколози, биолози, литералци... ЈП ЕМС је поново показао је бригу за младе надарене ученике овом презентацијом, финансијском помоћи уз сарадњу са покрајинским Министарством за спорт и омладину из Новог Сада те СО Панчево.

М. Вукас

Механизам за надзор прекограничних капацитета у региону ЈИЕ

Како регулаторна тела у региону југоисточне Европе (ЈИЕ) још нису развила адекватне механизме за надзор тржишта, Регулаторни одбор Енергетске заједнице покренуо је израду Смерница за надзор прекограничних капацитета као почетни корак у испуњењу ове важне регулаторне функције, рекао је експерт српске Агенције за енергетику (АЕРС) **Ненад Стефановић**, који је био један од предавача на традиционалном летњем курсу Регионалног удружења енергетских регулатора (ERRA).

Смерницама се предвиђа да уговорне стране Енергетске заједнице (Албанија, БиХ, Бугарска, Македонија

Молдавија, Румунија, Србија, Црна Гора, Украјина и УНМИК) усвоје минимални сет података за надзор прекограничних капацитета, доступан свим појединачним регулаторима, рекао је Стефановић и додао да је у току процес њиховог усвајања.

Предложени механизам ће, поред осталог, омогућити регулаторима редовно проверавање исправне доделе прекограничног капацитета учесницима на тржишту, дефинисана правилима за алокацију.

Компонента регионалног надзора тржишта би посебно допринела дељењу злоупотреба око дефинисања техничких параметара за распо-

ложиви преносни капацитет, намерне резервације капацитета за доминантне или повлашћене произвођаче, као и у спречавању фаворизовања неких учесника на тржишту да остварују монополску позицију у добијању права за коришћење прекограничних капацитета.

Стефановић је, на скупу одржаном у Будимпешти, рекао да се регулаторна обавеза надгледања тржишта спроводи непрекидно, у реалном времену, и изискује регулаторну интервенцију тренутно. Зато је важно да што пре почне примена улоге регулатора као чувара мира и хармоније на тржишту електричне енергије.

На едукативно-пословном објекту у Аранђеловцу завршена је права фаза санационих, условно речено грубих радова. Надзор над радовима поверен је Центру за инвестиције у ЈП ЕМС. Радове је изводило грађевинско предузеће Пројектомонтажа из Београда. Крајем јула месеца, оглашен је тендер за другу фазу радова, а који ће се односити на спољашњи део зграде, приземље, сутерен, поткровље.

Дакле, те две фазе радова односе се на екстеријерне и интеријерне процесе обнове објекта. Завршетак целокупних радова планиран је да се оконча 2012. године. Уколико предвиђена динамика буде текла по планираним процесима. Друга наведена фаза санације по-

САНАЦИЈА ОБРАЗОВНОГ ЦЕНТРА У АРАНЂЕЛОВЦУ

Завршена прва фаза

Расписан тендер за другу фазу санационих радова. - Завршетак целокупних планираних радова у 2012. години

чала би средином односно, крајем августа по спровођењу целокупног тендерског поступка, изјавио је за лист ЕМС **Зоран Катић**, надзорни орган на овом објекту. Међутим, постоји и целокупан урађени пројекат на санацији целокупног комплекса и осталих пратећих садржаја, а његова целокупна реализација мо-

же се очекивати у наредном периоду. Пројекат се пре свега односи на санацију барака, прилазних путева-стаза, тениског терена, али сада је приоритет сама зграда, која ће бити савремено опремљена за едукацију и боравак запослених из ЈП ЕМС.

М. В.

СНИМАЊЕ ФИЛМА О РЕКОНСТРУКЦИЈИ ТС НОВИ САД 3

Реконструкција највеће ТС у Војводини

Екипа Телевизије Панонија из Новог Сада, у сарадњи са Службом за односе с јавношћу ЈП “Електро mreжа Србије”, завршила је снимање кратког филма, односно 10-минутне репортаже, о томе како се одвијала реконструкција највеће Трафостанице у Војводини, Нови Сад 3, на Римским шанчевима, која је бомбардована 1999. године.

Филм обухвата све фазе те значајне реконструкције, која је финансирана кредитом Европске инвестиционе банке (EIB), од чега су обезбеђена средства за високонапонску опрему, систем управљања и релејну заштиту, док је пројектовање и све остале радове финансирао EMC сопственим средствима.

О томе шта је урађено током реконструкције, како су се одвијали радови, на какве тешкоће се током њих наилазило и о значају самог пројекта, у филму говоре **Паја Пап**, бивши шеф Трафостанице Нови Сад 3, **Борислав Азлен**, директор Погона преноса Нови Сад, **Милош Младеновић**, извршни

директор за управљање и тржиште, и **Драган Карановић**, руководилац Сектора за регионално управљање преносним системом.

Филм ускоро улази у постпродукцију, а када буде завршен, гледаоци ће

моћи да га гледају у склопу програма Телевизије Панонија, која има регионалну покривеност и једна је од најгледанијих телевизијских станица у Војводини.

С. Екер

Резултати месечних аукција преносних капацитета за јул 2011. године

У јулу односно августу 2011. године одржане су месечне, експлицитне аукције, за доделу права на коришћење прекограничног преносног капацитета на границама регулационе области Републике Србије, за август, односно септембар 2011. године.

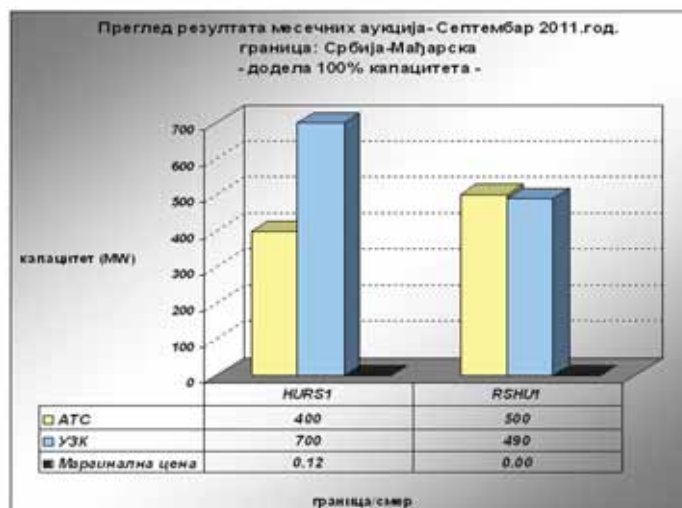
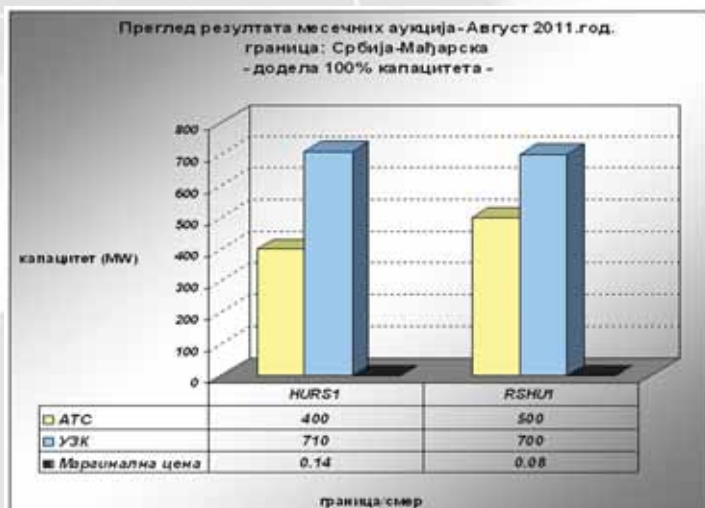
На заједничким, месечним аукцијама, за август 2011. године, учествовало је 15 учесника и забележено је загушење у оба смера, док је у септембарским аукцијама број учесника био за један мањи.

Први пут од почетка организовања заједничких аукција на једном од смерова није постојало загушење и то на септембарским аукцијама у смеру ка Мађарској.

Резултати заједничких месечних аукција на српско-мађарској граници, за август и септембар 2011. године, приказани су у табели и на графику:

Тех.ознака границе/ смера	Период важења	ATC	Укупни захтевани капацитет (УЗК)	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Маргинална цена	Загушење
		MW	MW	MW				eur/MWh	ДА / НЕ
HURS1	01.-31.08.2011.	400	710	400	12	9	38	0.14	ДА
RSHU1	01.-31.08.2011.	500	700	500	15	13	48	0.08	ДА

Тех.ознака границе/ смера	Период важења	ATC	Укупни захтевани капацитет (УЗК)	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Маргинална цена	Загушење
		MW	MW	MW				eur/MWh	ДА / НЕ
HURS1	01.-30.09.2011.	400	700	400	12	7	39	0.12	ДА
RSHU1	01.-30.09.2011.	500	490	490	13	13	38	0.00	НЕ

Детаљне информације о процедури и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП EMC:
http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/mesecne_rezultati_inf-joint.htm

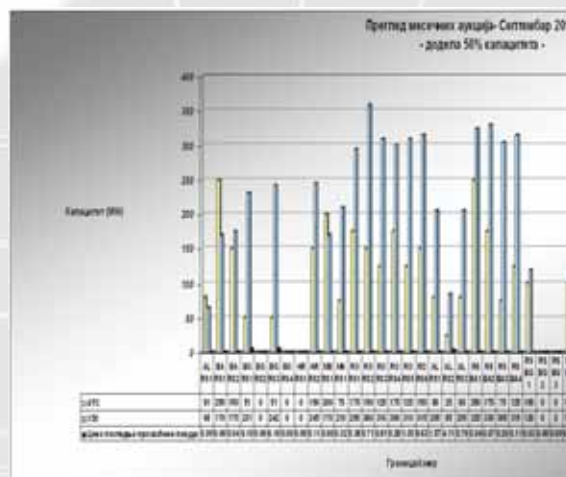
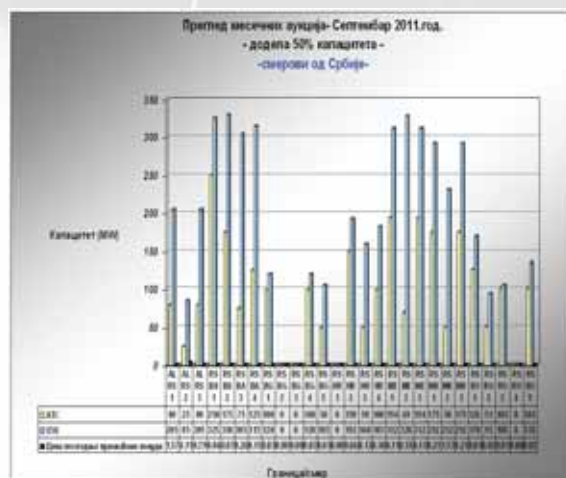
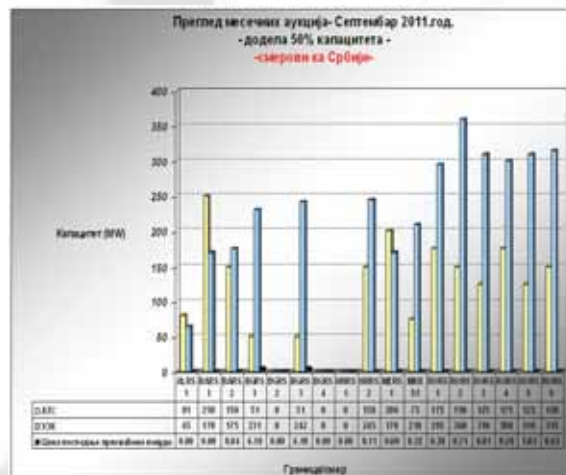
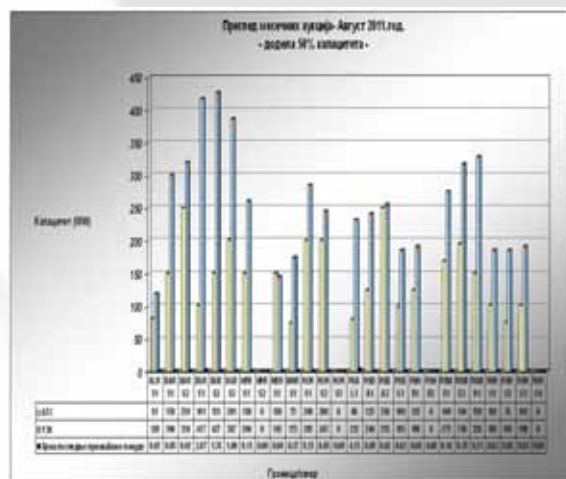
ЈП EMC је организовао доделу расположивих прекограничних капацитета на месечном нивоу за август и септембар на осталим границама и смеровима регулационе области републике Србије. Укупан број компанија које су учествовале и на августовским и на септембарским аукцијама био је 16 и углавном је постојало загушење на свим границама и смеровима, са изузетком границе Црна Гора – Србија у смеру ка Србији.

Резултати месечних аукција за доделу 50% расположивог преносног капацитета, за август и септембар 2011. године, приказани су у табели и на графику:

Детаљне информације о процедури и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП EMC:
http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/mesecne_rezultati_inf.htm

Тех. ознака градивне сила	Период важења	ATC	Укупни захтевани капацитет	Укупни додељени капацитет	Бр. учес. који су поднели захтев	Бр. учес. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских попула	Цена последње прихваћене попула	Запуњеност
		MW	MW	MW				ев. MWb	ДА / НЕ
ALRS1	01..31.08.2011	81	120	81	5	2	7	0.82	ДА
BARS1	01..28.08.2011	150	300	150	12	11	26	0.85	ДА
BARS2	29..31.08.2011	250	320	249	11	11	26	0.82	ДА
BGRS1	01..10.08.2011	101	417	101	12	2	36	2.87	ДА
BGRS2	11..28.08.2011	151	427	151	12	4	36	1.35	ДА
BGRS3	29..31.08.2011	201	387	201	11	6	34	1.80	ДА
HGRS1	01..28.08.2011	150	260	149	7	4	14	0.11	ДА
HGRS2	29..31.08.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
MERS1	01..31.08.2011	150	145	145	8	8	90	0.00	НЕ
MGRS1	01..31.08.2011	75	175	75	8	4	17	0.37	ДА
RORS1	01..10.08.2011	200	285	200	10	6	23	0.13	ДА
RORS2	11..28.08.2011	209	245	209	19	7	21	0.85	ДА
RORS3	29..31.08.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
RSAL1	01..31.08.2011	80	232	80	6	1	14	4.13	ДА
RSBA1	01..28.08.2011	125	240	125	11	4	20	0.89	ДА
RSBA2	29..31.08.2011	250	255	250	11	10	29	0.82	ДА
RSBG1	01..31.08.2011	100	185	100	10	7	17	0.82	ДА
RSBR1	01..28.08.2011	125	190	125	9	6	16	0.88	ДА
RSBR2	29..31.08.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
RSME1	01..10.08.2011	169	275	169	11	5	22	0.14	ДА
RSME2	11..31.08.2011	194	318	193	11	5	24	0.15	ДА
RSMK1	01..31.08.2011	150	320	150	12	4	28	0.21	ДА
RSR01	01..14.08.2011	101	185	101	10	6	15	0.83	ДА
RSR02	15..19.08.2011	76	185	76	10	3	16	0.85	ДА
RSR03	20..28.08.2011	101	190	99	10	6	16	0.83	ДА
RSR04	29..31.08.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ

Тех. ознака градивне сила	Период важења	ATC	Укупни захтевани капацитет	Укупни додељени капацитет	Бр. учес. који су поднели захтев	Бр. учес. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских попула	Цена последње прихваћене попула	Запуњеност
		MW	MW	MW				ев. MWb	ДА / НЕ
ALRS1	01..30.09.2011	81	65	65	4	4	5	0.00	НЕ
BARS1	01..02.09.2011	250	170	170	7	7	17	0.00	НЕ
BARS2	03..30.09.2011	150	175	150	8	7	19	0.84	ДА
BGRS1	01..05.09.2011	51	231	51	9	1	21	6.10	ДА
BGRS2	06..10.09.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
BGRS3	11..25.09.2011	51	242	51	9	1	23	6.10	ДА
BGRS4	26..30.09.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
HGRS1	01..02.09.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
HGRS2	03..30.09.2011	150	245	149	5	3	13	0.11	ДА
MERS1	01..30.09.2011	200	170	170	8	8	11	0.00	НЕ
MGRS1	01..30.09.2011	75	210	75	8	3	17	0.32	ДА
RORS1	01..04.09.2011	175	295	175	7	4	17	0.38	ДА
RORS2	05..11.09.2011	150	360	150	7	2	20	0.71	ДА
RORS3	12..16.09.2011	125	310	125	7	2	20	0.81	ДА
RORS4	17..18.09.2011	175	300	175	7	2	17	0.28	ДА
RORS5	19..24.09.2011	125	310	125	7	2	20	1.83	ДА
RORS6	25..30.09.2011	150	315	150	7	2	16	0.63	ДА
ALRS1	01..11.09.2011	80	205	80	4	1	13	1.57	ДА
ALRS2	12..23.09.2011	25	85	25	4	1	10	4.11	ДА
ALRS3	24..30.09.2011	80	205	80	4	2	13	0.79	ДА
RSBA1	01..02.09.2011	250	325	250	9	8	22	0.84	ДА
RSBA2	03..11.09.2011	175	330	174	9	5	22	0.87	ДА
RSBA3	12..23.09.2011	75	305	75	9	3	21	0.26	ДА
RSBA4	24..30.09.2011	125	315	124	9	4	21	0.11	ДА
RSBG1	01..05.09.2011	100	120	98	7	6	8	0.83	ДА
RSBG2	06..10.09.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
RSBG3	11..23.09.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
RSBG4	24..25.09.2011	100	120	98	7	6	8	0.83	ДА
RSBG5	26..30.09.2011	50	105	49	7	5	7	0.83	ДА
RSBR1	01..02.09.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
RSBR2	03..11.09.2011	150	193	150	7	6	13	0.86	ДА
RSBR3	12..23.09.2011	50	160	49	7	3	12	0.13	ДА
RSBR4	24..30.09.2011	100	183	100	7	4	13	0.10	ДА
RSME1	01..11.09.2011	194	312	194	9	6	24	0.11	ДА
RSME2	12..23.09.2011	69	328	69	9	4	25	0.55	ДА
RSME3	24..30.09.2011	194	312	194	9	6	24	0.11	ДА
RSMK1	01..11.09.2011	175	292	174	9	5	21	0.21	ДА
RSMK2	12..23.09.2011	50	232	50	9	1	21	1.57	ДА
RSMK3	24..30.09.2011	175	292	174	9	5	20	0.21	ДА
RSR01	01..03.09.2011	126	170	126	5	5	7	0.81	ДА
RSR02	04..09.09.2011	51	95	51	4	3	5	0.82	ДА
RSR03	10.09.2011	101	105	100	4	4	5	0.81	ДА
RSR04	11..23.09.2011	0	0	0	0	0	0	0.00	НЕ
RSR05	24..30.09.2011	101	135	101	5	5	6	0.82	ДА

Преглед цена електричне енергије на европским берзама

Просечне цене електричне енергије на водећим европским берзама приказане су у табели и на графику, а преузети су са званичних сајтова приказаних берзи.

Месец	Просечна цена електричне енергије(EUR/MWh)						
	БЕРЗА						
	EPEX SPOT (Немачка/Аустрија)	NORD POOL (Норвешка)	EPEX SPOT (Француска)	OMEL-E (Шпанија)	GME (Италија)	OPCOM (Румунија)	EXAA (Аустрија)
2010							
Јануар '10	42.20	53.38	51.75	29.06	63.45	36.68	41.76
Фебруар '10	41.73	68.92	47.40	27.68	62.55	41.53	42.33
Март '10	39.19	57.03	44.70	19.63	62.82	38.53	39.05
Април '10	40.04	46.87	41.69	27.42	61.33	35.01	41.28
Мај '10	41.17	42.98	42.39	37.23	59.36	37.82	42.25
Јун '10	43.34	44.76	42.57	40.12	60.20	31.82	43.14
Јул '10	53.02	45.43	45.75	42.91	70.90	34.68	46.64
Август '10	39.80	42.89	37.08	42.94	69.91	32.77	39.93
Септембар '10	45.86	49.44	45.69	46.44	66.55	37.31	46.11
Октобар '10	50.30	49.66	57.53	42.67	65.79	41.98	51.24
Новембар '10	48.53	54.78	50.34	40.94	61.38	39.46	49.70
Децембар '10	55.55	81.65	62.77	46.35	64.89	31.53	54.98
2011							
Јануар '11	50.12	69.62	51.09	41.19	65.00	44.09	50.34
Фебруар '11	50.86	64.46	53.62	48.03	66.29	45.67	50.88
Март '11	54.47	64.22	54.13	46.67	68.18	46.04	55.12
Април '11	51.58	53.84	50.12	45.45	65.18	45.36	52.52
Мај '11	56.83	54.48	53.52	48.90	71.28	55.11	57.93
Јун '11	52.30	48.40	43.40	50.00	68.41	49.29	53.15
Јул '11	46.40	38.78	37.34	50.82	69.74	51.19	46.81

Јасмин Личина, дипл.економиста
Марко Јанковић, дипл.ел.инж.

Добра сарадња са колегама – кључ успеха

Управљање електроенергетским системом и нормално функционисање пословно-техничког система ЈП ЕМС захтева, између осталог, и велику поузданост рада сопственог телекомуникационог (ТК) система и добар квалитет његових сервиса (услуга). То значи да их је потребно одржавати на највишем могућем нивоу.

Овај ТК систем је великим делом независан од јавних телекомуникационих оператора и као такав, омогућава значајну финансијску уштеду предузећу. Он је комплексан због разноврсности сервиса, опреме и потреба корисника, те због тога захтева примену ефикасног система за надзор и управљање, као и адекватно одржавање ТК опреме.

Наравно да све то захтева и одговарајућу логику стручног кадра. Поред искусних кадрова који дуго година раде у ЈП ЕМС и млади стручни људи представљају неопходан чинилац, који значајно доприноси ефикасности и поузданом функционисању свих организационих делова у нашем предузећу.

Један од њих је и колега **Милан Мраовић**, дипломирани инжењер електротехнике, магистар техничких наука, запослен у Погону Нови Сад као самостални дипломирани инжењер. Ради у Служби Аутоматике, у Одељењу за информатику и телекомуникације, од маја 2003. године. Задужен је за послове редовног и инвестиционог одржавања ТК уређаја и опреме.

- Обављам посао који је уско повезан са мојом струком и задовољан сам због тога. У посао ме је увео колега **Владимир Кулић**, главни дипломирани инжењер, на чему сам му захваљан - почиње своју причу колега Мраовић.

Каже да је сложеност његовог радног места велика, ако имамо у виду разноврсност радних активности и заступљених технологија, чији је сталан развој неопходно пратити. Његове радне обавезе обухва-

тају рад са ТК опремом, мерним инструментима и алатом, вођење и ажурирање оперативно-техничке документације, учествовање у раду стручних комисија, организовање и надзор послова из области телекомуникација у које су укључене друге фирме са којима ЈП ЕМС сарађује.

- Кад сам се запослио, на подручју Погона Нови Сад постојао је стари ТК систем који се састојао од знатно мање типова ТК уређаја него данас. То су били стари аналогни уређаји, при чему су неки од њих (ВФ уређаји) и данас у функцији. Последњих шест година у ЈП ЕМС, а тиме и у оквиру Погона Нови Сад, гради се нови ТК систем. Монтирано је и пуштено у експлоатацију пуно нових уређаја (мултиплексери - SDH и флексибилни, дигиталне телефонске централе, дигитални теле-

заштитни уређаји, дигитални ВФ уређаји, уређаји за радио везе, OPGW и приводни оптички каблови и остала додатна опрема - каже Мраовић.

- Дакле, пословне активности су се последњих неколико година знатно квантитативно увећавале, па се дешавало да је у истом дану, готово истовремено, било потребно да моји сарадници и ја будемо присутни на три међусобно удаљене локације, што је због ограничења у ресурсима, људским и материјалним, знало да буде веома тешко изводљиво, али смо се некако сналазили - каже колега Мраовић, који тренутно учествује у раду Комисије за иновирање Техничке препоруке за одржавање телекомуникационих уређаја и опреме.

Мраовић најављује да се у наредном периоду очекује монтажа и пуштање у рад неколико веза за пренос сигнала телезаштите по оптичким преносним путевима (OPGW), повезивање нових телефонских мрежа ЈП ЕМС и ЕД „Електровојводина“ и увођење регионалног надзора СДХ мреже преноса.

Он посебно истиче одличну пословну сарадњу са колегама из свих организационих целина Погона Нови Сад, нарочито из Службе Аутоматике, којом руководи **Предраг Видаковић**.

- Нарочито је значајна наша сарадња са колегама из Центра за телекомуникације, из РДЦ Нови Сад и из Одељења за информатику и телекомуникације у осталим Погонима ЈП ЕМС - каже Мраовић, изражавајући наду да ће се у блиској будућности наћи адекватан начин за награђивање и подстицај талентованих, вредних, стручних младих кадрова. Осим тога, он указује и на значај сарадња која дуго година постоји са колегама из других предузећа.

Сања Екер

Стручна биографија

На Одсеку за електротехнику и рачунарство Факултета техничких наука у Новом Саду колега Мраовић дипломирао је 1999. године, а у фебруару 2009. године и магистрирао са темом "Систем управљања СДХ мрежом преноса".

- Тему магистарског рада сам одабрао тако да има додирних тачака са послом који обављам. Наиме, окосница новог ТК система у ЈП Електромрежа Србије је оптичка ТК мрежа преноса великог капацитета реализована у СДХ технологији - каже Мраовић.

Циљ магистарског рада, како објашњава, био је проналажење квантитативног модела путем кога би се изабрало оптимално решење за надзор и управљање СДХ мрежом преноса, односно тип управљања одређен са управљачком архитектуром, начином преноса управљачке информације и управљачким протоколом.

- У нашој електропривреди постоје две СДХ мреже преноса. Терминална опрема једне мреже је монтирана и пуштена у рад самостално од стране ЈП ЕМС, а друге мреже је имплементирана у сарадњи са ЈП ЕПС. Применом мог модела показао сам да обе ове мреже имају системе за управљање који су веома близу оптималног решења - сматра Мраовић.

На саветовањима/симпозијумима Јуко CIGRE/ CIGRE Србија, презентовао је као аутор/коаутор пет стручних радова из области унапређења управљања ТК системом у ЈП ЕМС-Погон Нови Сад. Крајем 2009. године примљен је у чланство СТК-Δ2 CIGRE Србија. На овогодишњем саветовању CIGRE Србија Милан је представио рад "Фактори оптимизације одржавања информационо-комуникационог система у ЈП ЕМС-Погон Нови Сад", који је написао у сарадњи са колегиницом **Љиљаном Везмар**.

ЕМС лидер Групе за регионалне мрежне студије

Представници ЈП ЕМС наметнуће, у склопу ENTSO-E CSE RG групе, креативан, продуктиван и брз стил рада

Представници ЈП ЕМС, мр **Ненад Шијаковић** и мр **Драган Балкоски**, именовани су, 28. јуна у Букурешту, за лидере Групе за регионалне мрежне студије (Network Studies Group). Група је формирана на редовном састанку ENTSO-E CSE RG, регионалне радне групе за развој преносног система која функционише под Комитетом за развој (SDC-System Development Comity) у оквиру ENTSO-E асоцијације.

Група за мрежне студије бавиће се предлагањем и израдом системских студија на регионалном нивоу, развојем алатки и методологија неопходних за функционисање CSE RG и испомоћ регионалним TSO-овима при испуњавању обавеза преузетих од ENTSO-E и осталих тела ЕУ.

Следећи састанак CSE RG одржаће се почетком септембра у Бриселу, и на њему ће представници ЈП ЕМС изложити план рада, односно предложити регионалне студије и остале задатке овог тима за наредни период.

- У Европи је у овом тренутку, можемо слободно рећи, започела нова ера на пољу системске електроенергетике. Као главни актер, максимално подржан од стране европских институција, истиче се асоцијација Оператора преносних система ENTSO-E. У последњих годину дана, у једном изузетно ефикасном процесу, врло су успешно формирана сва тела ове асоцијације и огромним корацима се иде напред на свим пољима деловања: оперативним питањима, тржишним аспектима, планирањем развоја и научноистраживачким темама. У свим регионима по-

лако се кристалишу поједини национални TSO-ови око чијих експерата гравитира активност читавог региона. Наша велика жеља је да, у нашем региону, својим радом, енергичношћу и знањем изборимо место које заслужујемо, - почиње разговор Шијаковић.

- Тренутно припремамо план рада тима за израду мрежних студија и идеја нам је да од самог старта наметнемо креативан, продуктиван и брз стил рада. Већ на првом наредном састанку, осим предлога регионалних студија на којима би радио тим који водимо, представимо и софтверско решење које су у оквиру FP7 пројекта развили стручњаци из ЈП ЕМС и Електротехничког факултета у Београду. У питању је апликација за статистичку обраду резултата n-I критеријума сигурности провераваних у оквиру свакодневних DACF анализа као и при прорачунима нето прекограничних преносних капацитета на месечном нивоу. Као резултат статистичких обрада стручњака који у TSO раде на планирању развоја могу добити прве индикаторе везане за проблеме у мрежи из угла сигурности напајања као и ограничавања обима трговине на регионалном нивоу, - каже Шијаковић и наставља:

- Кад је реч о регионалним студијама чију ћемо израду предложити, основна идеја је да обрадимо сценарије перспективног стања, који на бољи начин узимају у обзир специфичности

региона и појединих националних система у региону, а који нису обухваћени паневропским сценаријима: сценарио Б (уобичајени, највероватнији сценарио), сценарио 202020 (везан за интеграцију OIE), сценарио "nuclear" (план гашења NE) који се уобичајено употребљавају у ENTSO-E при изради Десетогодишњег плана развоја (TYNDP). У том смислу, јако је битно узети у обзир специфичности нашег региона, које се огледају у обимном коришћењу угља, односно, ТЕ на угаљ, великим хидропотенцијалима и сценаријима везаним за могуће дотоке воде (сушна или година са обимним дотоцима воде), као и на техничке и финансијске аспекте и могућности имплементације различитих видова обновљивих извора енергије у нашем региону. Укратко, морамо да се изборимо за специфичности нашег региона, а најбољи начин за борбу јесте на терену на коме се налазе сви TSO-ови Европе, знањем, радом и залагањем - како у овој радној групи, тако и у свим осталим радним групама ENTSO-E, где представници ЕМС-а раде одличан посао.

Говорећи о руководећем положају који је поверен стручњацима из ЈП ЕМС, Шијаковић истиче:

- Убеђени смо да наш млад тим стручњака има снаге да изнесе улогу коју смо преузели. Ово је добра прилика да вратимо нашу системску електроенергетику на место које јој сигурно припада у региону и у Европи. Место лидера тима за израду регионалних мрежних студија добили смо након једногласне одлуке представника свих регионалних TSO на састанку у Букурешту и то нам даје још један мотив више да се од самог старта максимално докажемо.

М. Богићевић

ENTSO-E отворио јавну расправу о Програму рада ENTSO-E 2011-2012

Одлука о покретању јавне расправе о Програму рада ENTSO-E 2011-2012 усвојена је на Скупштини ENTSO-E 28. јуна 2010.

Период предвиђен за расправу траје од 1. јула до 2. септембра 2011. Сви коментари заинтересованих страна биће добродошли.

Програм рада је један од кључних докумената и обавеза ENTSO-E у складу са Уредбом (ЕС) 714/2009. Ово је трећи Програм рада ENTSO-E, али први после ступања на снагу Трећег енергетског пакета и Уредбе 714, односно од 3. марта 2011. Многе активности ENTSO-E сада се обављају у оквиру законски дефинисане, формалне сарадње са регулаторима и Европском комисијом, као и са заинтересованим странама и корисницима мреже.

Програм рада је осмишљен тако да комбинује неопходне формалности, систематски приступ и стратешко

усклађивање са циљевима ЕУ у области енергетске политике са проактивним ставом према раном откривању и решавању проблема. У њему су повезани технички, тржишни и комуникациони аспекти, како би се грађанима, законодавцима и доносиоцима одлука правилно представила потреба за бољом мрежом.

Кључни делови Програма рада су:

Развој мрежних кодова (о прикључењу, ДСО и индустријском повезивању, алокацији капацитета и управљању загушењима, балансирању, оперативној сигурности, оперативном планирању итд.)

Десетогодишњи план развоја мреже (TYNDP) 2012. (са кључним мето-

долошким побољшањима у односу на план из 2010)

Преносни правци: модуларни развојни приступ (о архитектури будуће европске преносне мреже)

Јавно прихватање нових инфраструктурних пројеката и инвестиционих подстицаја (подстицање потребног побољшања у области издавања дозвола и прихватања, што се мора брзо постићи како би било могуће да се остваре циљеви из TYNDP)

План истраживања и развоја (R&D план) (уско повезан са Европском иницијативом за мреже, део SET плана)

Остале области јачања сарадње TSO

Након периода јавне расправе, ENTSO-E ће објавити све коментаре добијене од заинтересованих страна.

Сви коментари треба да буду достављени до другог септембра 2011, и могу се слати на адресу: consultation.workprogram@entsoe.eu.

Данијел Добени председник ENTSO-E

Данијел Добени, генерални директор Elia TSO групе, поново је изабран за председника ENTSO-E на годишњој Скупштини у Вилнусу 28. јуна 2011. Добени је рекао да су активности ENTSO-E посебно значајне након што се, после 3. марта 2011, Трећи пакет интерног енергетског тржишта у потпуности примењује за послове планирања мреже и мрежног кода. Осим избора функционера и усвајања буџета, рачуна и Програма рада ENTSO-E за 2012, Скупштина је такође одобрила:

- Позициони документ о прекограничном балансирању који ће бити главни путоказ регулаторима и TSO у предстојећем раду на упутствима и кодексима тржишта.

- Учешће ENTSO-E у планираном трогодишњем студијском програму о преносним правцима електричне енергије, заснованом на предстојећем Енергетском плану 2050. Европске комисије.

- Прилагођавања Статута и Пословника ENTSO-E, између осталог у циљу даљег унапређења процеса консултација, на основу разговора са Комиси-

јом и новом Агенцијом за сарадњу енергетских регулатора, ACER.

- Развој европске мреже, у контексту плана енергетских извора 2050, највећим делом заснованом на обновљивим изворима енергије, је изазов 21.ог века за све TSO, - истакао је Добени. - ENTSO-E кроз привилеговане контакте са свим заинтересованим странама и користећи стручност својих чланова, има ресурсе и вољу да игра важну улогу у овом развоју, схватајући важност поузданог снабдевања електричном енергијом за наше савремено друштво, данас и у будућности.

- Пуна имплементација интерног тржишта електричне енергије до краја 2014. је велики изазов и захтева не само велики број кодова мреже, већ и изградњу многих далековаода које TSO планираше и које су приказане у ENTSO-E Десетогодишњем плану развоја мреже - додао је Добени.

Како би се очувао континуитет у периоду након недавне пуне примене Трећег енергетског пакета ENTSO-E, Скупштина је доделила двогодишње мандате следећим функционерима:

Потпредседник: Jukka Ruusunen, CEO of Fingrid (Финска), председник Управног одбора: Graeme Steele, National Grid (Велика Британија), потпредседник Управног одбора: Małgorzata Klawe, PSE Operator (Пољска), новоизабрани чланови Управног одбора: Ulf Moberg, Svenska Kraftnät (Шведска), Taavi Veskimägi, Elering (Естонија); новоизабрани чланови одбора: Luis Atienza, REE (Шпанија), Zbyněk Boldiš, CEPS (Чешка), Pierre Bornard, RTE (Француска), Luigi de Francisci, Terna (Италија), Martin Fuchs, TenneT TSO GmbH (Немачка), Stelian Alexandru Gal, Transelectrica (Румунија), Damjan Mešimorec, HEP-OPS (Хрватска), Lajos Oroszki, MAVIR (Мађарска), председник Одбора за развој система: Jean Verseille, RTE (Француска), председник Одбора за пословање система: Klaus Kleinekorte, Amprion (Немачка), председник Одбора за тржиште: Juha Kekkonen, Fingrid (Финска), председник правне и регулаторне групе: Jacqueline van Overbeek de Meyer, TenneT (Холандија).

MAVIR - независни енергетски менаџер

Оператор који успешно обавља бројне задатке

МAVIR - мађарски Оператор преносног система, иако млада организација, поседује дугу традицију и огромно искуство: пре успостављања MAVIR, Национални енергетски диспечерски центар обављао је техничке послове управљања системом од новембра 1949. године. MAVIR је основан 2000-е године, а од 2003-е поседује лиценцу за независно управљање системом и знатно су му проширена овлашћења. MAVIR првог јануара 2006. постаје независни, интегрисани оператор преносног система (TSO) и у себи обједињује Сектор за управљање мрежом из Националне преносне компаније и Одсек за преносне мреже из Мађарске енергетске компаније. Високостручни тим ентузијаста прикључио се тада MAVIR, који по улози и дужностима значајно превазилази стари диспечерски центар.

Данас, дужности MAVIR су: да обезбеди поуздан, ефикасан и безбедан рад мађарског електроенергетског система, укључујући обавезне резервне капацитете производње и преноса; да надгледа и унапређује средства преносног система - да врши неопходну обнову, одржавање и развој како би се обезбедило правилно и поуздано снабдевање; да обезбеди неометан рад и даље ширење тржишта електричне енергије и приступ тржишту под истим условима за кориснике; да врши обраду добијених података; да упозори учеснике на тржишту да не склапају неизводљиве уговоре; да усклади рад мађарског електроенергетског система са суседним системима; да координира међународну сарадњу; да припрема Стратегију развоја мреже и да изнеси предлоге за развој производње.

Управљање преносним системом врши се у реалном времену са циљем одржавања равнотеже капацитета електроенергетског система. То подразумева одређивање обавезних резерви и капацитета за потребе баланси-

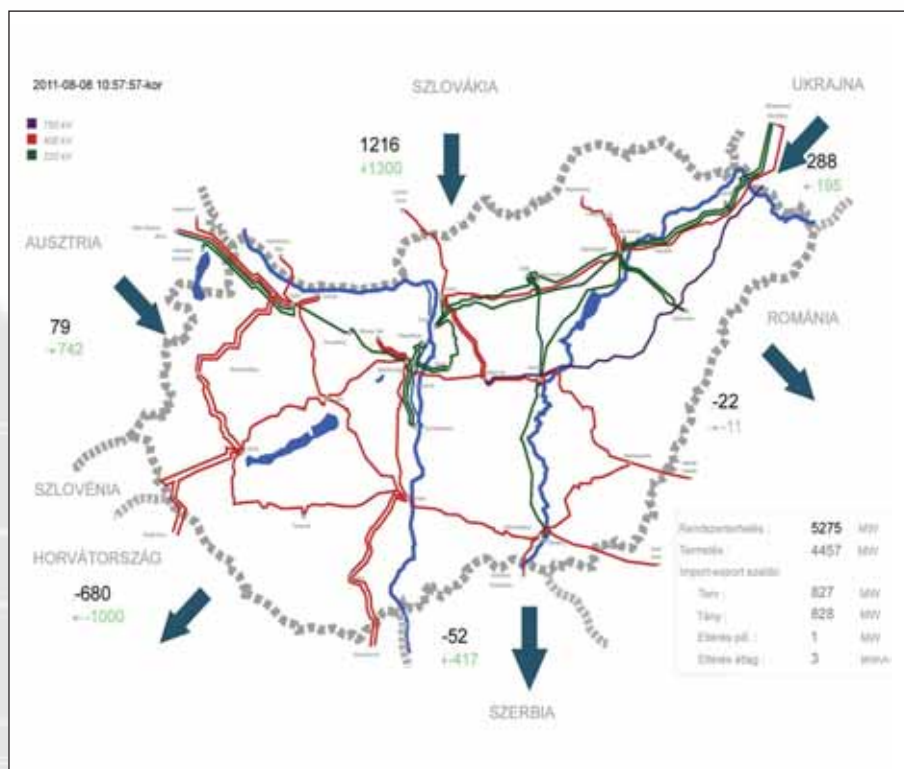
рања и вођење рачуна о томе колико брзо и ефикасно и по којој цени свака електрана може да испрати неопходне промене.

MAVIR надзире стање националне преносне мреже и интерконекцију линија, координира планове одржавања дистрибутивне мреже, одлучује која искључења су могућа а која не, тако да је висок квалитет снабдевања обезбеђен у сваком тренутку. Такође, MAVIR се брине да се на време обављају ремонти и захвати на мрежи, да се далеководи, трафостанице и подстанције одржавају и проширују, и да се сви ра-

дови спроводе у складу са релевантним законима и Стратегијом развоја мреже.

Стратегија развоја мреже коју припрема MAVIR има посебан значај у припреми средњорочних и дугорочних планова развоја мађарског електроенергетског система и приликом одређивања оптималних услова развоја. Такође, MAVIR прати кретања у домаћој потрошњи електричне енергије и у редовним интервалима спроводи истраживања о унутрашњим и спољним факторима који утичу на промену тражње и указује на сезонске промене оптерећења. MAVIR редовно саветује владу и тржишне играче о активностима везаним за производњу и пренос које треба спровести како би се осигурала безбедност и економичност испоруке електричне енергије. Када је у питању организација тржишта, MAVIR има задатак да обезбеди оперативне услове за функционисање либерализованог тржишта електричне енергије и да управља тржиштем системских услуга.

Приредио М. Б.

Архитекта **Дитмар Керинг** из архитектонске групе “Архепотуре” дизајнирао је модерне далеководне стубове чији су цртежи понуђени као конкурсни рад компанији за производњу електричне енергије Исланда, преноси портал “Дизајн и архитектура”, на својој интернет страници.

Сваки појединачни стуб ће варирати у висини од 17 до 32 метара, у зависности од локације на којој ће бити подигнут, а што ће израчунати рачунар у комбинацији са прецизним топографским подацима. Према речима овог архитекта, понуђени органски дизајн је најлогичније решење, пошто је потпуно адаптиван, економски исплатив и визуелно задовољавајућ. Наиме, сваки стуб ће бити уникатан, а представљаће резултат прорачуна утицаја земљишта и локације, те природних утицаја попут ветра. Структуре ће бити префабриковане, те краном постављане на дату локацију, на већ припремљене бетонске темеље.

Иако је ова структура наишла на одређена оспоравања у смислу комуникације са својим окружењем, архитекта Дитмар Керинг сматра “да могућности модерне органске архитектуре могу створити и опонашати облике из биологије, те да се у њима ствара сама есенција природе”. Заправо, стиче се утисак да ове структуре подсећају на призоре који се могу видети једино под микроскопом, где је реч о базичним структурама које као такве подржавају целокупну структуру сложеног организма.

Поред веома необичног изгледа за далековод, архитекта каже да је једна од највећих предности ове структуре њена економска исплативост, те мала

ПРОЈЕКАТ ДАЛЕКОВОДА - ИСЛАНД - ДИТМАР КЕРИНГ

Модерна архитектура опонаша биолошке облике

Једна од највећих предности структуре ових далековаода, веома необичног изгледа, јесте економска исплативост и ниска цена одржавања.

цена одржавања. Иако није напоменуто о каквом материјалу се ради, речено је да ће ови далеководи бити премазани високосјајним премазом који ће помоћи да се структура очисти прили-

ком атмосферских падавина, али који ће такође имати велику улогу у аеродинамичности структуре и примању физике ветра на себе.

С. Е.

Основа Ресор за информисање

Уторак, 09. августа 2011. године у просторијама ТС 400/110 kV Јагодина 4, одржан је први радни састанак Ресора за развој, економска питања, колективно уговарање, информисање и сарадњу са другим синдикатима. Састанку су присуствовали: **Миломир Стајић**, председник Ресора, **Предраг Батинић**, главни и одговорни уредник листа ЕМС, **Јован Поповић**,

новинар листа Рад - Синдикални повереник, **Милован Андрић**, председник Синдиката ЕМС и домаћини састанка **Радомир Петровић**, члан Ресора и **Милован Марковић**, председник Синдиката ЕМС погон Крушевац. Утврђен је континуитет концепта информисања синдикалног чланства путем службеног гласила, односно сајта www.sindikats.org.rs, преко синдикалних страна у

листу Електромереже Србије, и листа Синдикални повереник. Ресор ће убудуће електронском поштом, на адресе синдикалних активиста и осталих заинтересованих чланова Синдиката ЕМС, упућивати обавештења и актуелне информације, које ће они слати даље чланству или објављивати на огласним таблама. Договорено је да Ресор унапред сарадњу са главним и одговорним уредником и редакцијом листа ЕМС, односно да усклади свој рад са динамиком излагања листа и на време доставља материјале и конкретне ауторизоване предлоге садржаја синдикалних страна. На дневном реду су биле и актуелне теме о тешкоћама које прате преговоре за нови Колективни уговор, о новом Закону о енергетици и сарадњи са синдикатима из региона.

Пета координација Синдиката ЕПС

Девета седница Пете координације Синдиката ЕПС (Синдиката радника дирекција ЈП ЕПС, Синдиката ЕМС и Синдикалне организације радника ЕПСТУРС), одржана је 24.06.2011. године у вили „Јањић“ на Златибору. Домаћини овог скупа синдикалних активиста били су **Војин Костић**, председник Синдиката радника дирекција ЈП ЕПС и **Мирослав Јањић**, власник објекта који се користи за рекреативни одмор запослених у нашим предузећима. **Драган Марјановић**, председник Пете координације, обавестио је присутне да је Оснивачу и послодавцима упућен Протест због кашњења закључивања колективних уговора за ЈП ЕПС и ЈП ЕМС. Текст Колективног уговора за Јавно предузеће „Електромережа Србије“ је договорен на трипартитним преговорима Оснивача, Послодавца и Синдиката, добијене су све

потребне сагласности, али се већ неколико месеци чека административни завршетак процедуре, а текст Колективног уговора за Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ је у процедури трипартитног усаглашавања и давања сагласности на договорене корекције појединих чланова новог КУ, али се и то безразложно одуговлачи.

После јавне расправе о новом Предлогу Закона о штрајку, у којој су активно учествовали и наши синдикални активисти, Предлагачу су упућене начелне примедбе Пете Координације Синдиката ЕПС:

1. Материју коју третира Предлог Закона о штрајку потребно је уредити новим Законом о раду и колективним уговорима, а не посебним законом.

2. Предложени текст Закона о штрајку, по садржају више је „Закон о забрани штрајка“.

3. Нове мере обухваћене Законом о штрајку много више штите послодавце, него запослене.

4. Овим Предлогом није предвиђено право на изражавање незадовољства путем Протеста запослених.

5. Утврђивање минимума процеса рада потребно је само у делатностима у којима прекид рада или обим трајања прекида рада може стварно да угрози живот, личну безбедност и здравље становништва или дела становништва.

6. Не уводити „локаут“ (привремено ускраћивање обављања послова запосленима који не учествују у штрајку, ради заштите економских интереса и права послодавца).

На овој седници Пете координације договорени су и детаљи о учешћу заједничке спортске екипе почетком септембра у Врњачкој Бањи на 36. РСИ Синдиката ЕПС.

Сарадња Синдиката погона Ваљево и Крушевац

На позив **Драгана Марјановића**, председника Синдиката ЕМС погон Ваљево, у посету Погону Ваљево дошла је мања група колега из Погона Крушевац на челу са председником Синдиката **Марковић Милованом**. У групи су биле колеге из Краљева, Крагујевца и Јагодине. Марјановић их је срдечно дочекао у Регионалном диспечерском центру Ваљево и у краћем разговору представио своје колеге и указао на значај овог РДЦ који управља преносном мрежом са великим бројем далековода који су директно повезани са производним капацитетима. Госте је у просторијама Погона Ваљево примио руководилац службе за експлоатацију **Милош Даниловић** који је искористио прилику да упозна присутне са актуелним догађајима у Погону Ваљево. Колеге из погона Крушевац и Ваљево је поздравио и председник Синдиката ЕМС **Милован Андрић**, који је говорио о активностима у синдикалној Централни. У даљем неформалном дружењу домаћини су пријатно изненадили госте излетом у Бранковину, знаменито место надомак Ваљева у коме је старешина цркве Светих Арханђела надахну-

то говорио о делима чувене фамилије Ненадовић: Алекси, Јакову, Проти Матеји и чика Љуби Ненадовићу, који почивају уз темеље цркве у Бранковини. У кругу порте се налази и хумка наше познате песникиње Десанке Максимовић, као и једна од најстаријих државних школа у

ондашњој - устаничкој Србији. Наставак дружења је прошао у пријатном разговору између гостију и домаћина у оближњем ресторану Платани, као и уз чврсто обећање да ће сличних дружења бити и убудуће.

Радомир Петровић

Скупштина КСС

УБеограду, у просторијама Звездара театра одржана је девета редовна седница Скупштине Конфедерације слободних синдиката која је проглашена за изборну. Због важности заступљености представника свих гранских и регионалних повереништава у изборима за органе Конфедерације, право учешћа и пуноправног одлучивања на овој седници Скупштине Конфедерације имали су сви делегирани чланови Скупштине. Синдикат ЕМС су представљали **Милован Марковић** и **Жељка Мудрић**. Уводну реч је дао стари – нови председник Конфедерације слободних синдиката

Ивица Цветановић, који је једногласно, аklamацијом добио други мандат. Заменик премијера и министар унутрашњих послова **Ивица Дачић**, као представник Владе на овом скупу, изјавио је да нема европске Србије без европских права радника. Србија је по Уставу држава социјалних права и нема пута ка ЕУ испод тог нивоа. Он сматра да треба ићи на договоре који ће бити у интересу радника, односно у циљу остварења њихових законских права, уз обећање да се може рачунати на његову подршку и као заменика премијера и министра и као председника СПС.

Дринска регата

У суботу 23. јула 2011. године у Бајиној Башти одржана је 18. по реду туристичко - спортска манифестација „Дринска регата“ са рекордним бројем учесника. Процене су да је тог дана на води било око 1200 пловила и око 15000 регаташа. Колону, која је била дуга преко 1 км и ове године су пратили чамци са трубачима. Дринска регата је најпосећенији догађај у Западној Србији и централна летња манифестација на води. Овај хепенинг на реци Дрини, током три дана, различитим садржајима привукао је преко 100.000 посетилаца из земље и иностран-

ства. Манифестација је почела 21. Јула такмичењем у припремању рибеље чорбе поред реке Врело. У вечерњим сатима на тргу у Бајиној Башти одржан је концерт народне музике. били су организовани скокови са моста и такмичарски спуст низ Дрину у коме су учествовала бројна спортска друштва из целе Србије. Други дан манифестације завршио се концертом МОСТ ФЕСТ на ушћу реке Раче у Дрину. Трећи дан Регате, 23. јул био је резервисан за онај главни догађај, односно забавно-рекреативни спуст, који је почео у 11 часова и у којем је учествовало на стоти-

не пловила и посада, трубачи, плутајући шанк, музички сплав и други најразличитији пловни објекти, међу којима су била и два са колегама из Синдиката ЕМС Електроисток Изградња. Нашу екипу од 17 учесника су заједно организовали синдикат и сами учесници – запослени у Изградњи. Вожња је трајала 3.5 сата, а део чланова нашег чамца завршио је спуст на другим пловилима са претежно женским посадама. Ово је било наше прво учешће на Дринској регати, али после доброг провода сигурно ће постати део редовног годишњег програма рекреације запослених. Манифестација је завршена у вечерњим сатима са другим делом МОСТ ФЕСТ. У сва три дана трајања програма Регате био је организован сајам здравља и рекреације на тргу у Бајиној Башти. (текст и фотографије **Влада Смилић**)

У среду 13.07.2011. године, од 10 до 15 часова, у просторијама хотела „Кристал“ у Београду, у организацији Високе струковне школе за предузетништво, Центра за индустријске односе, у сарадњи са Министарством рада и социјалне политике Републике Србије и удружењем грађана за демократију и грађанско образовање „Грађанске иницијативе“, за синдикалне активисте више синдикалних централа, одржан је интерактивни стручни семинар на тему: „Синдикат и политика“. **Др Владимир Маринковић**, директор ВСПП је отворио семинар давањем уводне речи о циљевима семинара, избору теме и начину рада. Затим је **Слободанка**

Синдикат и политика

Бранковић, саветница Министра рада и социјалне политике говорила о тренутном тешком стању у државној администрацији и својим искуствима као синдикалног активисте. **Миљенко Дерета**, извршни директор Удружења „Грађанске иницијативе“ имао је предавање са темом: „Плурализам идентитета – цивилно друштво, синдикати и политика“, **доц. др Зоран Ристић**: „Политичка улога синдиката у процесу спровођења транзиционих реформи“ и на крају интерактивно

предавање проф. др **Дарко Маринковић**: „Политичка функција синдиката у друштву у транзицији“ са радионицом у којој су учествовали и наши представници: **Милован Марковић**, **Ирена Пејовски**, **Стојан Радак**, **Радомир Петровић**, **Владимир Ђикић**, **Златомир Добрисављевић**, **Саша Ђорђевић** и **Милован Андрић**. Менаџер овог пројекта Високе струковне школе за предузетништво **Бојана Вигњевић**, уручила је свим полазницима сертификате.

Књижевно вече Марије Шкорнички

У простору „Двориште“ Матичне библиотеке „Љубомир Ненадовић“ у Ваљеву, одржано је књижевно вече песникиње **Марије Шкорнички**, чланице Ресора за културу Синдиката ЕМС. Писац и књижевни критичар **Јанко Левнаић**, синдикални активиста из Погона Ваљево, представио је четири књиге поезије наше поетесе: **Дробњачке записе** објављене 2006. у Бистрици у Новом Саду, **Мирис коже**, у Бранковом колу у Сремским Карловцима 2007, **Кроз Јелисеј** у новосадском Орфеусу 2008. и коначно - **Хотел Адамс** у београдском Апострофу 2011. године. Марија је те лепе јулске ноћи прикупила пажњу публике својим великим сентиментом и наглашеном тежњом за емотивном и менталном хармонијом, проводећи их кроз своје четири књиге, кроз густе звуке и ретке мирисе бајковитих и далеких успомена из детињства, неконвенционалним путевима коже и њених свеколиких прикривених и неприкривених еротских мириса, па кроз рефлексију митског и несвесног путевима либералних инстинкта и нетолерантних нагона и на крају кроз пун колор његовог свагдањег трагања у физичким доменима, кроз одразе у сликама (више бу-

дућности него стварности) четири готово митска сликара витеза. Маријини стихови траже оригиналност и инвентивност и пружају велику разноврсност без

уобичајених рутина, а њени снови и маштања, извирући из њих постају врло реални и опипљиви. Шта ли је следеће што нам спрема?

Позоришна представа за Дан предузећа

Поводом Дана Предузећа Синдикат Дирекције ЕМС је за чланове организовао бесплатно гледање позоришне монодраме „О како диван дан“ у Атељеу 212. У малој сали нешто више од 50 запослених из Београда уживало је у представи коју је бриљантно извела позната српска дива **Весна Пећанац**. Монодрама је заснована на детаљима из стварног глумичиног живота.

М.Вукас

КОЛОНАДА

ПРОЈЕКАТ РЕСОРА ЗА КУЛТУРУ СИНДИКАТА ЕМС

Алманах уметничког стваралаштва запослених у ЈП ЕМС

Алманах садржи поезију, прозу и ликовне прилоге

У организацији ресора за културу Синдиката ЕМС, одштампан је Алманах уметничког стваралаштва запослених у ЈП ЕМС и издвојеним привредним друштвима, под називом „Колонада“.

У алманаху, који садржи поезију, прозу и ликовне прилоге, налазе се радови **Рајице Драгићевића, Небојше Цветковића, Марије Шкорнички, Јанка Левнаића, Тихо-**

мира Јовановића, Андона Попова, Ненада Радосављевића, Небојше Цветковића, Драгане Рајић и Александра Опачића.

Идеја „Колонаде“ је да афирмише уметност и охрабри запослене да своје књижевно и ликовно стваралаштво представе колегама. Планира се да алманах постане редовно издање које излази једном годишње – каже **Милован Андрић**, председник Синдиката ЕМС. „Колонада“ представља један од главних пројеката ресора за културу. До сада је одржано и неколико промоција, од којих је највећа била у Ваљеву, а зборник ће бити представљен и на спортским сусретима на Копаонику – додаје Андрић.

Будући да је, по себи, интегрални део живота, култура једног предузећа, једнако као и култура једне породице или чак и државе, представља и његов идентитет

Један од заступљених аутора, Јанко Левнаић, у предговору каже да је „алманах стваралаштва радника прегнуће које претендује на друштвену улогу да буде важан чинилац у афирмацији пре свега књижевности и ликовне уметности, и свакако – нових идеја и развоја слободе и културе уопште, особито у локалним срединама одакле његови аутори потичу.“

Будући да је, по себи, интегрални део живота, култура једног предузећа, једнако као и култура једне породице или чак и државе, представља и његов идентитет. Није се с тиме шалити – култура је темељ дефиниције рода хомосапиенса и свега што од њега потиче! Дакле развој новог, модерног стваралаштва може бити схваћен и као почетак улагања у нови, модернији, пожељнији и хуманији идентитет онога који је подржава и подстиче – додаје Левнаић у предговору.

Сви заинтересовани своје радове могу слати уредништву „Колонаде“ на адресе marija.skornicki@ems.rs и tihomir.jovanovic@elektroistok.org, са назнаком - за Алманах. „Колонада“ је доступна и на сајту Синдиката ЈП ЕМС.

М. Б.

Опрез у природи – крпељи вребају

Са доласком топлијих дана и месеци, већина људи се труди да проводи што више времена у природи. Иако тај боравак доноси много радости и уживања, иако користи здрављу, ипак постоје и неке опасности, а то су крпељи. Они својим угризом могу да пренесу и узрочнике неких заразних болести

Сваки боравак у природи, нарочито међу ниским растињем, доноси опасност од контакта са крпељима. У континенталним крајевима наше земље најраспрострањенији је тзв. шумски крпељ (Иксодес рицинус), док на мору и приобаљу највећу опасност представља псећи крпељ (Рхипицепхалус сангуинеус). Сваки контакт са крпељем не доводи увек до преноса и развоја заразне болести, јер многи од њих нису ни заражени. Већи број крпеља се ни не закачи за кожу већ отпадне са тела или сатима лута по кожи док не нађе погодно место на коме ће да се „угњезди“, а то је најчешће на прегибима, косматом делу главе и тамо где је кожа топлија.

КОЈЕ БОЛЕСТИ ПРЕНОСЕ КРПЕЉИ

Крпељи угризом могу на човека да пренесу неколико болести, а то су углавном зоонозе – болести животиња, али се оне ретко преносе и на човека. Крпељи се заразе сисањем крви заражене животиње, а људи се заразе након угрива зараженог крпеља који путем плувачке преноси узрочнике на човека, али и гњечењем крпеља преко оштећене коже или слузокоже.

Најчешће болести које се преносе крпељским угризом су: борелиоза

(Лајмска болест), крпељски менингоенцефалитис, туларемија, бабезиоза и неке рикетиозе.

СИМПТОМИ И ЗНАЦИ

На месту угрива крпеља на кожи може да се појави мање црвенило и оток уз блажи свраб који могу да трају неколико дана. Ово није последица инфекције већ наддражајног дејства супстанци које се уносе у кожу преко крпељског угрива. У мањем броју случајева може да дође до преноса микроорганизама, а тиме и појаве заразе код човека и карактеристичних симптома болести, и то најчешће тек после 7 – 14 дана од угрива. Из тог разлога није потребно након сваког контакта са крпељем ићи код лекара и тражити помоћ. Најважније је да вас не ухвати паника. Довољно је само уклонити крпеља са коже и дезинфиковати то место.

Међутим, уколико се након неколико дана од контакта са крпељем појаве симптоми слични грипу као што су: температура, болови у мишићима и зглобовима, општа слабост, главобоља, мука, повраћање и кружни еритем тј. осип по кожи, потребно је посетити лекара како би се благовремено утврдило о којој се болести ради, а потом и спровело адекватно лечење. Већина болести које преносе крпељи имају блажи ток и лечење се спроводи у кућним условима, док само мањи број случајева захтева хоспитализацију, било због сложеније терапије или због спречавања настанка могућих компликација и последица.

ПРЕВЕНЦИЈА И УКЛАЊАЊЕ КРПЕЉА

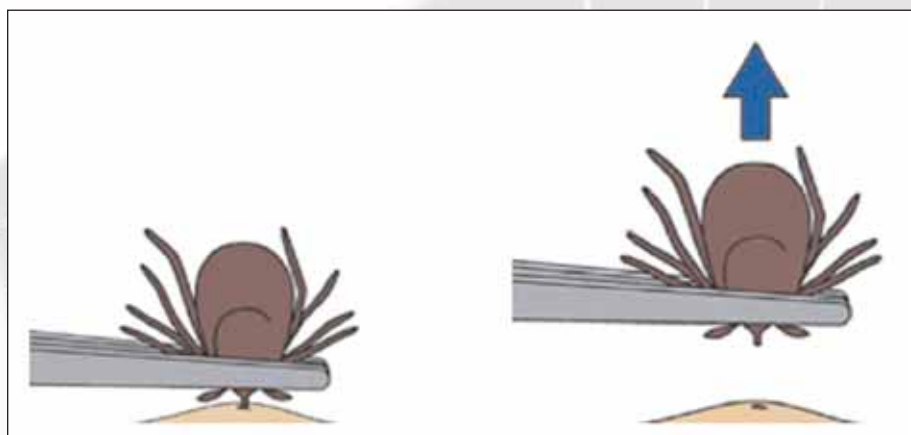
Треба напоменти да већина болести које настају након уједа крпеља може да

се спречи простим избегавањем контакта са крпељем или благовременим и исправним уклањањем крпеља са коже у року од 24 часа, док се само крпељски менингоенцефалитис може спречити и вакцинацијом. Ево неколико корисних савета:

- Избежавати током летњих месеци подручја богата растињем и крпељима (ендемска подручја)
- Не седети без заштите (простирки) и не ваљати се по травнатим површинама
- Адекватна, светла и лака одећа дугих рукава и ногавица како би се спречио контакт
- Примењивати репеленте – заштитне супстанце у виду спрејева и крема за одбијање крпеља
- Контрола одеће и коже након повратка из природе уз уклањање евентуалног крпеља
- Вакцинација против менингоенцефалитиса у 3 дозе код ризичних група (шумски радници и ловци)

Обзиром да већина крпеља није заражена, најчешће је довољно пажљиво уклонити крпеља лаганим извлачењем уз помоћ пинцете хватањем за тело и окретањем супротно од смера казаљки на сату. Уколико се плашите или нисте довољно спретни да то сами урадите, најбоље је обратити се лекару (мој савет је дерматологу у Градски Завод за кожне и венеричне болести, Џорџа Вашингтона 19, Београд). Уколико се појаве неки од поменутих знакова болести, а најчешће болови у зглобовима и кружно црвенило које се шири и које боли, посета лекару је обавезна.

Др Александра Карапанџић
лекар опште праксе у амбуланти ЕМС

сигурност. поузданост. ефикасност.

www.ems.rs